

פעילויות למידה – ילדים

עודכן: 09.2022

תוכן העניינים

הקדמה

הנחיות לביצוע פעילויות למידה וקריטריונים להערכתן

פעילויות למידה הן הנחיות כתובות המכוונות לביצוע משימות החוקרות נושאים קליניים הקשורים לטיפול. כל פעילות למידה מורכבת מנושא קליני מסוים ויש בה הנחיות לביצוע חקר עצמי או קבוצתי שיתבצע במהלך ההתנסות.

השימוש בפעילויות הלמידה:

- א. המדריך והסטודנט קובעים איזה פעילויות למידה יבוצעו ומתי.
- ב. המדריך קובע עם הסטודנט את משך הזמן שיש להקדיש לפעילות הלמידה. הסטודנט יכול לבצע את הפעילות כחלק משגרת היום תוך מתן הטיפול, או להקציב זמן מיוחד לביצוע פעילות הלמידה.
- ג. הסטודנט והמדריך מסכמים איזה סעיפים מתוך פעילות הלמידה המסוימת יבוצעו. ניתן לשנות או להוסיף סעיפים לפעילות למידה כך שתהיה רלוונטית ככל האפשר לשדה הקליני.
- ד. הסטודנט דואג לקריאת ספרות מקדימה רלוונטית (נמצא בהכנה מקדימה לפעילות).
- ה. ניתן לבצע פעילויות למידה בזוגות או בקבוצה.
- ו. סיכום פעילות הלמידה יכול להיעשות בכתב, בעל פה, מול המדריך או במסגרת הקבוצה כולה.

קריטריונים להערכה:

1. הסיכום מתאר את התובנות/המסקנות שאליהן הגעת, ואיך הגעת אליהן. תיאור התובנות כולל:
 - א. מגדיר מושגים קליניים.
 - ב. מציג מושגים/ תכנים קליניים מזוויות שונות (לדוגמא: ילד, בן משפחה או מטפל; אחיות, רופאים או פרה-רפואיים).
 - ג. מציג מושגים/תכנים קליניים במימדים שונים (לדוגמא: מימד חוקי, אתי, אובייקטיבי, סובייקטיבי, פורמאלי לעומת לא פורמלי, מדיניות לעומת יישום בפועל).
 - ד. מציג השלכות על רבדים שונים (הילד, המשפחה, הצוות, הארגון) ועל מימדים שונים (למשל, מימד תפקודי, גופני, רגשי, חברתי, כלכלי).
 - ה. מכליל את המושג/התכן הקליני (לדוגמא: לרמת עקרון, לרמת פרוצדורה).
2. התובנות/המסקנות מתבססות על מה שבדקת (בהתאם להנחיות פעילות הלמידה).
3. התובנות/המסקנות מתייחסות לספרות, לנהלים, או לחוקים רלוונטיים (המוזכרים בפעילות).

חוק זכויות הילד (ילד)

רקע:

חוק זכויות הילד נועד לקבוע את זכויות האדם המבקש טיפול רפואי, המקבל טיפול רפואי ולהגן על כבודו ופרטיותו. הילד, מסיבות של חוסר בשלות פיזית ומנטאלית, זקוק להגנה וטיפול כולל הגנה חוקית על זכויותיו. לאחות תפקיד משמעותי במיוחד כמגנה על זכות הילד למענה לכל צרכיו הפיזיים והנפשיים.

מטרה:

בחינת יישום החוק וזיהוי בעיות בהגנה על זכויות הילד.

הכנה מקדימה:

קריאה מקדימה:

1. חוק זכויות הילד.
2. הקוד האתי של האחים והאחיות בישראל.
3. חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות, התשכ"ב – 1962.
4. חוק הנוער (טיפול והשגחה) התש"ך – 1960.

הנחיות:

1. **בחר** בעזרת המדריך 3 ילדים, ביניהם מתבגר אחד – שהם חולים כרוניים (אפשר גם ילד במרפאת סכרת). **ראיין** את הילדים ו/או הורים (או משמעותיים אחרים) על פי הנקודות הבאות:
 - א. האם אנשי הצוות הציגו את עצמם (בע"פ או ע"י תג זיהוי)?
 - ב. האם נדרשו במהלך הטיפול להסכמה מדעת להתערבות טיפולית?
 - ג. איזה מידע נמסר להם? (על מטרת ההתערבות, על הליך ההתערבות, הסבר על סיבוכים, על אלטרנטיבות, על מה שיכול לקרות אם לא יעשו את ההתערבות).
 - ד. מה היו השיקולים להסכמה? האם הוצעו ע"י המטפלים אפשרויות התערבות שונות?
 - ה. האם יזמו חיפוש מידע נוסף בהקשר זה?
 - ו. מי היה שותף לקבלת ההחלטה?
2. **ראיין** את בני המשפחה על פי הנקודות הבאות:
 - א. הקשר בין מצבם הנפשי לאופן שהם קולטים את המידע שנימסר להם
 - ב. על פי מה הם מחליטים מה לספר לילד ומה לא
 - ג. כיצד הם מתנהגים במידה והם רוצים להסתיר מידע מהילד
 - ד. מה הם מרגישים לגבי הסתרת מידע
 - ה. מה ההשפעה של מידע על ילדיהם
 - ו. מתי נעשה שימוש במידע כאסטרטגיה טיפולית
 - ז. מתי משתפים את הילד בתהליך קבלת החלטות בטיפול
3. **(במידה ומדובר על פעולה פולשנית) בדוק** בתיק הילד אם נמצא טופס הסכמה מדעת ומי חתום על הטופס.
4. **ברר** במחלקה נהלים בהקשר זה.
5. **ראיין** אנשי צוות על פי הנקודות בסעיף 2
6. **זהה** בעיות אתיות העולות מתוך הראיונות.
7. **רשום** את מסקנותיך בהתייחס ליישום החוק הלכה למעשה והבא לדיון בקבוצה.

8. סכם לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

שמירה על פרטיות אצל ילד

מטרה:

1. פיתוח מודעות לפרטיות כזכות בסיסית של הילד.
2. הכרת החוק לזכויות הילד והקוד האתי.

הנחיות:

רשום בקצרה:

- מהי פרטיות עבורך כאדם?
- מהי לדעתך פגיעה בפרטיות?
- הגדר תחום אשר לדעתך הוא פגיע יותר מתחומים אחרים?

על בסיס צפיה בהתנהגויות של אחיות וילדים:

- באלו מצבים נשמרה פרטיותו של הילד בעת הטיפול בו?
- באלו מצבים נפגעה פרטיותו של הילד בעת הטיפול בו?
- האם וכיצד ניתן למנוע פגיעות אלה?

ראיין מספר ילדים ובני משפחותיהם בנושא זה והעמד לפניהם את כל השאלות הנ"ל. דיון קבוצתי בנושא במהלך השבוע השלישי או הרביעי בהתנסות תוך דגש על:

- א. משמעות המושג פרטיות.
- ב. פגיעות אפשריות בפרטיות הילד במהלך האשפוז וההשלכות על תחושת הרווחה של הילד.
- ג. אמצעי שמירת פרטיות אופטימלית במהלך אשפוז.

דגשים על מסקנות:

1. **אני בין בני - אדם** = שוני בין תחושות ותגובות ותגובות של ילדים באשר לפגיעה בפרטיות.
2. **אשפוז וטיפול** = חדירה לפרטיות ופגיעות בפרטיות.
3. **קיום זכות הילד** = פגיעה בפרטיות בשל אילוצי אשפוז. מצבים שבהם אין לפגוע בפרטיות = גבולות אדומים.

שמירה על סוד רפואי כחלק משמירה על זכויות הילד

מטרה:

1. פיתוח מודעות למושג סוד רפואי והבנתו כזכות בסיסית.
2. הכרת האמצעים הנהוגים לשמירת סוד רפואי.

הנחיות:

דיון קבוצתי בנושא במהלך השבוע השלישי או הרביעי להתנסות. יש להתייחס לנקודות הבאות:

1. עקרונות של שמירת סוד רפואי (הקוד האתי, חוק זכויות הילד).
2. ההיבט החוקי של שמירה על סוד רפואי.
3. הבחנה בין אנשים לא מקצועיים לאנשי מקצוע לגבי החובה לשמור סוד.
4. החובה לשמור סוד חלה גם על מידע חיובי, משמח ורצוי.
5. **מדוע קשה לשמור סוד?**
לחץ חברתי, צורך לפרוק מעמסה נפשית, חוסר בהירות של החוק, דילמות לגבי ניגוד אינטרסים (זכות הפרט לגבי שמירת סוד לעומת זכות הציבור לדעת על מחלה מדבקת). הרצון להפגין עליונות, הרצון לסקרן, להפתיע, לזכות בתשומת לב.
6. **האם תוכל לזהות מצבים בהם ניתן לגלות סוד?**
במצבים בהם ניתנת הסכמת הילד להעברת המידע. בדילמות הקשורות לזכויות מנוגדות, כמו: פגיעה באמון הילד מול בטיחות סביבת הילד.
7. **מהן הדרכים האפשריות והראויות לשמירת סוד רפואי?**
גיליון חסוי, אי מתן אינפורמציה בטלפון לגבי מצבם של ילדים, לא לשוחח על ילדים מחוץ לשדה המקצועי ובסביבה חשופה לאנשים לא מקצועיים.
בעבודות בכתב בתהליך הלמידה יש לרשום רק בראשי תיבות של שם הילד ובלי פרטים מזהים. בירור אצל כל ילד (בעת קבלה למחלקה) מיהם האנשים המשמעותיים לגביו, שלהם ניתן למסור מידע אודות מצבו.

איסוף נתונים

הנחיות

1. בחר בעזרת המדריך/ה 2-3 ילדים
2. אסוף נתונים על פי דף מנחה מצורף, אומדנים רלוונטיים למצב הילד, אומדן פיזיקאלי, רשומות שונות, ראיון.
3. הסבר בכתב את ממצאייך ואת השוני בין הילדים השונים: אומדן כללי - הסתכלות מכוונת, בדיקות פיסיקליות, ראיון.

הנתונים	הסיבה לביצוע הבדיקה	הסתכלות מכוונת
		תנוחה ומנח גוף
		צבע פנים, צבע גוף
		צבע שפתיים
		צבע ציפורניים
		צורת נשימה
		סמני הפרשות
		הזעה
		רעד
		מצב הכרה
		תקשורת
		מבע פנים
		מכשירים נלווים
		חבישות שונות
		מצב העור
		נקזים שונים
		פרטים נוספים

4. השווה נתונים אלו לממצאים המופיעים ברשומות השונות והוסף פרטים לפי הצורך.
5. הגדר בעיות שונות שעלו מהממצאים, הסבר את הקשר בין הבעיות לבין הממצאים.
6. סדר את הבעיות השונות על פי סדרי עדיפויות, נמק את החלטותיך. הסבר בכתב.

מדידת חום

מטרות

1. תרגול מיומנות מדידת החום
2. הבנת הגורמים המשפיעים על החום

הכנה מקדימה

קריאה: סימנים חיוניים - חום הגוף

הנחיות

1. בחר בעזרת המדריך/ה 3 ילדים בגילאים שונים:
2. מדוד את חום הילדים על פי השלבים הבאים:
- א. הנח את ירך על מצח הילד. הערך את חום גופו על פי הסולם הבא:

היפותרמיה חום גוף נמוך מ 36 מעלות	נורמוטרמיה 36.5-37.5 מעלות	חום סוב פיברילי 37.5-38.5 מעלות	היפרטרמיה מעל 38.5 מעלות
--------------------------------------	-------------------------------	------------------------------------	-----------------------------

- ב. בצע הסתכלות מכוונת וחפש ממצאים המעידים על חום - צמרמורות, רעד, זיעה חמה, סומק בלחיים, בלבול ועוד.
- ג. שאל את הילד אם הוא חושב שיש לו חום, מה הרציונל לקביעתו.
- ד. מדוד את חומו של הילד (לאחר שקיבלת את הסכמתו) ב- 3 דרכים:
 - * מדידה פומית
 - * מדידה אקסילרית
 - * מדידת רקטאלית
3. השווה את הממצאים במדידות השונות והסבר אותם בכתב
4. חשוב על פרמטרים נוספים באמצעותם ניתן להעריך עליה בחום גוף, בדוק אותם אצל הילדים.
5. נתח בכתב את הגורמים המשפיעים על מדידת חום:
 - א. גורמים סביבתיים
 - ב. גורמים הקשורים במצבו הקליני של הילד ועוד.
6. מצא guideline המתאימים למדידת חום אצל ילדים

מדידת דופק ולחץ דם

מטרות

1. תרגול ומדידת דופק ולחץ דם
2. הבנת הגורמים המשפיעים על הדופק ולחץ הדם

הכנה מקדימה

קריאה: מדידת סימנים חיוניים

הנחיות

1. בחר בעזרת המדריך/ה 5-6 ילדים:
 - א. מקבל טיפול תרופתי המשפיע על דופק
 - ב. קוצר נשימה
 - ג. חום מעל 38 מעלות צלזיוס
 - ד. לפני ניתוח או פעולה פולשנית
 - ה. פרק זמן קצר לאחר ניתוח או פעולה פולשנית
 - ו. מיד לאחר רחצה או הורדה מהמיטה
 - ז. לאחר פיזיותרפיה או פעילות גופנית
 - ח. במנוחה מוחלטת במיטה
 - ט. סובל מכאבים
 - י. בהתרגשות
 - יא. סובל מהפרעות בקצב הלב
2. מדוד דופק באופן ידני לקבוצת ילדים אלו בעורק הרדיאלי ואמוד אותו בהתייחס למרכיבים הבאים:
 - א. קצב
 - ב. סדירות
 - ג. איכות
3. מדוד לחץ דם ואמוד אותו בהתייחס לדופק ולמצב הילד.
4. הסבר בכתב את ממצאיך ואת השוני בין הילדים השונים.

אומדן מאזן נוזלים ואלקטרוליטיים

הנחיות

1. בחר בעזרת המדריך ילד עם הפרה במאזן נוזלים ואלקטרוליטים.
2. אסוף נתונים ורשום בקצרה נתוני הילד ואנמנזה סיעודית.
3. רשום את כל דרכי ההפרשה ואיבוד נוזלים מהגוף.
4. רשום אפשרויות הכנסת נוזלים לגוף.
5. חשב כמות הפרשת נוזלים משוערת ל-24 שעות, במצב תקין אצל הילד והשווה לכמות הפרשת הנוזלים במציאות ב-24 השעות האחרונות.
6. חשב כמות נוזלים נדרשת לילד ל-24 שעות והשווה לכמות הנוזלים שהילד קיבל ב-24 שעות אחרונות.
7. זהה סטיות ממאזן נוזלים תקין.
8. מה הטיפול שניתן לילד?
9. הסבר רציונל לטיפול זה על סמך:
 - א. הסימפטומים של הילד.
 - ב. התהליכים הפיזיולוגיים שקשורים למצבו הקליני של הילד.
 - ג. הטיפול התרופתי/אחר.

אומדן נשימה

רקע

אומדן נשימה נעשה לחולים עם בעיה ראשונית במערכת הנשימה או בעיה משנית על רקע של מחלות אחרות, טראומה ו/או כתופעת לוואי לטיפול תרופתי והתערבויות פולשניות. אומדן נשימה משמש כאמצעי עזר אבחנתי ומדד להערכת מצב ילד.

מטרות

1. הכרת המדדים לאומדן נשימה.
2. תרגול אומדן נשימה וזיהוי בעיות נשימה.

הכנה מקדימה

קריאה מקדימה: Bates
מדידת סימנים חיוניים.

הזמן המוקצב

הנחיות

1. בחר בעזרת המדריך 3 ילדים עם בעיה בנשימה, אקוטי וכרוני.
2. אסוף נתונים ורשום בקצרה נתוני הילד ואנמנזה סיעודית.
3. שער את הסיבה לבעיית הנשימה של כל אחד מהילדים.
4. בצע אומדן נשימתי מלא וראיין את הילד לגבי תחושותיו בהקשר לבעיית הנשימה.
5. רשום את ממצאי הבדיקה והשווה בין הילדים. הסבר את השוני.
6. סרוק את הסימפטומים הנוספים מהם סובל הילד והסבר את הקשר שלהם לבעיית הנשימה.
7. הסבר קשר אפשרי בין בעיית הנשימה לפגיעה במערכות נוספות.
8. השווה בין הממצאים האובייקטיביים לתחושות הילד והסבר את השוני ואת הדמיון ביניהם.
9. בצע אומדן נשימתי וראיין ילד (סעיף 4) לפני ואחרי מתן אינהלציה / פיזיותרפיה נשימתית או פעילות גופנית מאומצת.
10. סכם ממצאריך.

אומדן דימום

מטרה:

- הבנת מנגנון התפתחות הדימום פנימי / חיצוני.
- זיהוי סימנים וסימפטומים המעידים על דימום (פנימי / חיצוני).
- לימוד סדרי עדיפויות קליניות לטיפול בילד עם דימום.

הכנה מקדימה:

- קריאה של הנושאים הבאים:
- אבחון הלם המורגי, הדינאמיקה בסימנים וסימפטומים במצבי הדימום הבאים:
- דימום האיברים הפנימיים (ראש, חזה, טחול, בטן).
- דימום חיצוני באיברים שונים.
- דימום מדרכי עיכול - עליונות, תחתונות
- סיבוכים מיידיים לאחר ניתוח.

הנחיות:

1. **בחר** ילד שהתקבל עקב דימום למחלקה, או עד 24 שעות לאחר ניתוח.
2. **א. כתוב** רשימה של סימנים וסימפטומים בהתייחס לאבחנה ועל סמך קריאת הספרות ונהלים רלוונטיים שמאפיינים מצב זה והרציונל להופעתם.
3. **ב. הראה** רשימה זו למדריך השדה.
4. **ג. עשה** אומדן של מצב הילד בהתאם לרשימת הסימנים והסימפטומים.
5. **בדוק** ברשומות הרפואיות והסיעודיות אילו סימנים וסימפטומים הופיעו ועל מה מדווחים בהקשר לאומדן דימום.
6. **ראיין** את הילד ובן משפחתו וציין מה היו הסימנים והסימפטומים שסבל מהם.
7. **הסבר** את החוקים פיזיקאליים הקובעים את הדינאמיקה של הדימום הפנימי / חיצוני באברי הגוף השונים.
8. **א. הסבר** את התהליכים הפתופיזיולוגיים המתרחשים בדימום, תאר את הפגיעות במערכות הגוף השונות ואת תגובות השרשרת המתרחשות בזמן דימום והופעת מצב של הלם היפולמי.
9. **ב. הסבר** את מנגנון הקרישה ביחס לילד הספציפי, בדיקות המעבדה, הטיפול.
10. **הבא** את ממצאיך לדיון הקבוצתי.
11. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

אומדן כאב

הנחיות:

1. **בחר** בשיתוף המדריכה שלך, ילד מתאים.
2. **אסוף** נתונים ורשום בקצרה נתוני הילד הרלוונטיים לכאב.
3. **ערוך** אומדן כאב על פי הנוהל לאומדן כאב, השווה אותו לזה של מבוגרים.
4. **חשוב** לעצמך מהי הסיבה לכאב של הילד
5. **ראיין** את הילד מה לפי דעתו הסיבה לכאב. **ברר** עם הילד מתי פונה בתלונה של כאב ולמי, מתי לא פונה, ולמה. האם מחכה להופעת הכאב ואז מבקש אנלגטיקה או לפני שמופיע הכאב אז מבקש טיפול
6. **השווה** בין דעתו של הילד לבין דעתך והסבר את הדומה / השונה.
7. **בדוק** איזה טיפול מקבל הילד לשיכוך הכאב ומה הרציונל לסוג זה של טיפול
8. **ברר** עם אנשי הצוות במחלקה עד כמה מוכר להם הנוהל, האם פועלים לפיו. עד כמה מחכים לבקשת הילד לקבלת אנלגטיקה ועד כמה מציעים לילד טיפול בכאב מבלי שיבקש
9. **ברר** מתי קיבל תרופה לאחרונה ועד כמה עזרה לו.
10. **קרא** ברשימות של הילד וציין האם מופיעים ואיך:
 - א. דיווחים על כאב על פי הנוהל
 - ב. דיווחים על טיפול בכאב, מהצד הפיזי ומהצד הנפשי.
 - ג. דיווחים על הערכת הטיפול שניתן.
 - ד. דיווחים שיפוטניים על הילד בהקשר לכאב.
11. **אפיין** מתוך הקריאה ברשומות מה מקובל לעשות במחלקה לגבי ילד הסובל מכאב והשווה לרצוי עפ"י נוהלים וספרות.
12. **סכם** את מסקנותיך והגש בכתב למדריך.
13. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

כאב

הנחיות:

1. **בחר** בעזרת המדריך שני חולים הסובלים מכאב
2. **אסוף** נתונים רלוונטיים לכאב מהרשומות שלהם.
3. **ערוך** אומדן כאב על פי כלי לאומדן כאב.
4. **ברר** עם הילדים מתי פונים בתלונה של כאב ולמי? מתי לא פונים, ולמה?
5. **ברר** מתי קיבל כל אחד מהם תרופה לאחרונה ועד כמה עזרה לו.
6. **שאל** אחות מהצוות איזה שיקולים מנחים אותה במתן תרופה נגד כאבים לילדים.
7. **סכם** לעצמך מהי הסיבה לכאב של כל ילד? הסבר את הקשר לאבחנות, לסימפטומים ולטיפול שקיבלו.
8. מהו ההסבר שהם נתנו לכאב? תן הסבר לפערים בין תפיסתך לתפיסתם.
9. קרא את הרשומות של שני הילדים וציין האם **נאיך** מופיעים:
 - א. דיווחים על כאב
 - ב. דיווחים על הטיפול שניתן והערכתו
 - ג. דיווחים על התנהגות הילדים בנוגע לכאב
10. אפיין מתוך מה שקראת ומה ששמעת:
 - מה מקובל לעשות במחלקה לגבי ילד הסובל מכאב (התייחס לאומדן, טיפול והערכה).
 - איזו עמדה או גישה קיימת במחלקה לגבי נושא הכאב? מהי עמדתך?
11. האם יש פערים בין המצוי במחלקה לרצוי על פי נוהלים וספרות?
12. דון בקבוצה על מסקנותיך או סכם אותן בכתב והגש למדריך.
13. הוסף למילון מושגים ועקרונות שרכשת לעצמך בפעילות זו.

אומדן עור

מטרות

1. הכרת המדדים לאומדן מצב העור.
2. זיהוי ואיתור בעיות והפרעות בשלמות העור.

הכנה מקדימה

קריאה מקדימה:

Bates, B. (1999) guide to physical examination and history taking. Philadelphia : Lippincott

הנחיות

1. **בחר** בעזרת המדריך ילד - עם בעיה ו/או הפרעה בשלמות העור.
2. **אסוף** נתונים ורשום בקצרה נתוני הילד ואנמנזה סיעודית.
3. **ערוך** אומדן מצב העור אצל הילד על פי טופס ההנחיה המצורף ורשום ממצאיך (מדדי האומדן הרלוונטיים למצב הילד).

מטרים לאומדן	תאור מצב העור של הילד	הסיבה לבעיה אצל הילד שלך
1. צבע העור color		
2. חום העור temperature		
3. לחות העור moisture		
4. סממנים וסקולריים בעור vascular and purpuric lesions of the skin		
5. סממנים לפגיעות ראשוניות בעור primary lesions		
6. סממנים לפגיעות שניוניות בעור secondary lesions		
7. צבע העור מתחת לצפורניים		
8. מרקם העור		

		9. mobility and turgor
--	--	------------------------

טופס הנחיה לאומדן העור

מדדים להערכה

- 1. צבע העור = color** נורמאלי - אדום ורדרד (יחסי לצבע עור הילד). אנורמאליות:
 א. צבע צהוב סיבות: מחלות כבד, המוליזה של כ.ד.א. מזונות עשירים ב-caroten המצוי בפירות וירקות. myxoedema = היפותירואידיזם. diabetis = סכרת. תת פעילות של ההיפופיזה. מחלת כליה כרונית. מיקום אופיני: בסקלרה של העין, לאחר מכן כפות ידיים, רגליים. במחלות כליה כרוניות - ניכר באיזורים חשופים, לא בסקלרה.
 ב. אדום סיבות: חום, שתית אלכוהול, דלקת מקומית, סומק, חשיפה לקור (- עקב ירידה בניצול החמצן בעור). מיקום אופיני: פנים, בית חזה עליון, אובמקום הספציפי לדלקת מקומית. בחשיפה לקור - אוזניים, או מקומות החשופים לקור.
 ג. אפור או ברונזה סיבות: המוכרומטוזיס - hemochromatosis. מיקום אופיני - מקומות חשופים, איזור גניטלי, צלקות.
 ד. כחול - cyanosis סיבות: חרדה, חשיפה לקור - ציפוניים לעיתים שפתיים. מחלת לב, מחלת ריאה, מחלות קוגנטיביות או נרכשות - שפתיים, פה, ציפורניים.
- 2. חום העור = temperature סיבות**: גנטיות, אור שמש, הריון: מיקום אופיני: כללי, שטחים חשופים, פנים פטמות, ואראולות, linea nigra מחלת אדיסון וחלק מגידולים היפופיזריים: מיקום אופיני מקומות חשופים, נקודות לחץ ושיפשוף, פטמות, כפות ידיים, איזור גניטלי, צלקות. קור, חום: חום סיסטמי: היפרתירואידיזם - hyperthyroidism. חום מקומי: דלקת-inflammation. קור: היפותירואידיזם-hypothyroidism.
- 3. לחות העור יובש, שמנוניות, אריטמה - כתם אדום.**
- 4. סמנים וסקולריים בעור - petechia vascular and purpuric lesions of the skin = פטכיה - נקודה אדומה בגודל ראש סיכה. echymosis = אכימוזיס - נקודה אדומה גדולה יותר מפטריה. המטומה - אכימוזה גדולה ניתנת למישוש. purpura = פורפורה - אכיזומות נרחבות מחוברות יחדיו.**
- 5. סמנים שלפגיעות ראשוניות בעור-macula primary lesions = מקולה - איזור שטחי של שינוי צבע (1 ס"מ). papula = פפולה - בלוטה קשה > 0.5 ס"מ. nodula = בלוטה קשה 1 ס"מ (גידול). vesicle - שלפוחית באפידרמיס. bullae - שלפוחית < 0.5 ס"מ, עקב כוויה. pustula - שלפוחית מלאה מוגלה.**
- 6. סמנים לפגיעות שניוניות בעור - erosion secondary lesions = ארוזיו - איבוד חלקי או שלם של הדרמיס. ulcer - איבוד חלקים עמוקים יותר בעור. שכיח בעיקר באיזור גפיים תחתונות, sacrum - עצם העצה, קרסוליים, מקומות שמופעל עליהם לחץ ויש ירידה באספקת הדם אליהם. fissura - סדק קווי בעור. crust - קילוף דרמיס (קשקשים). scar - צלקת. atrophy - איבוד חלקי של אפידרמיס ודרמיס. hyperkeratosis - התעבות והתקשות של העור, יש שינוי בצבע וניתן למ'שוש (יבלות). lichenification - התעבות והתקשות של העור, תוך הדגשה של כתמי עור טבעיים. keloid - צלקת היפרטרופית גדולה ועבה.**
- 7. צבע העור תחת הצפורניים כחלון, אודם.**

מדדים למעקב אחר פרוצדורה (ניתוח / בדיקה פולשנית)

הנחיות

1. **אמוד** את מצב הילד טרם ביצוע ההתערבות. **החלט** אודות המדדים הנדרשים לבדיקה וציין את הרציונל לבחירתך.
2. **לווה** את הילד להתערבות. במהלך תקופה זו **אמוד** את:
 - א. מצבו של הילד עפ"י המדדים שבסעיף 1.
 - ב. תגובה נפשית של הילד ובני משפחתו
 - ג. מהלך ההתערבות - האם היה תקין או חריג?
 - ד. ציין תרופות וחומרים אחרים שהיו בשימוש במהלך ההתערבות ודון בהשפעותיהם על מצבו הפיזי והנפשי של הילד.
3. **עקוב** אחר מצב הילד במשך **שעה** מתום הבדיקה:
 - א. באילו מדדים תשתמש ומדוע?
 - ב. מהי תדירות מדידת מדדים אלה ומדוע?
4. **חשוב** לעצמך כיצד תחליט כי מצבו של הילד יציב ותקין והוא יכול לחזור למחלקה / להשתחרר הביתה?
5. **סכם** אילו פרטים יש לכלול בהדרכה לילד לאחר תום ההתערבות. חלק את הדרכתך ל**טווח קצר** - עד 8 שעות לאחר הפרוצדורה ו**לטווח הארוך** - עד 24 שעות לאחר הפרוצדורה.
6. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
7. **שתף** את המדריך וקבוצת הסטודנטים בממצאך.

בדיקות אבחון

הנחיות

שלב א

1. **בחר** בעזרת המדריך/ה 5-6 ילדים ועיין ברשומות השונות של כל ילד. אסוף נתונים לגבי הבדיקות שנעשו לילדים ורכזם בטבלה (לכל ילד בצע טבלה נפרדת):

שם הבדיקה	מטרה	מהלך (הכנה, מהלך, מעקב)	ערכים נורמאליים	קשר לאבחנה המקורית של הילד

2. **בדוק** את הנוהלים הרלוונטיים לבדיקות השונות.

3. **בצע** בדיקות שונות לילדים אלו בהתאם לצורך.

שלב ב

4. **בחר** בדיקת מעבדה אחת ועקוב אחר מהלך הבדיקה ממתן ההוראה ועד קבלת התשובה הסופית. ציין זמנים ומקומות של רצף התהליך.

5. **בחר** 3 בדיקות מעבדה מסוגים שונים, בצע את הבדיקות, הבא למעבדה, עקוב אחר תהליך הבדיקות במעבדה (ראיין את הלבורנטים לגבי המלצותיהם ליעול ביצוע הבדיקות), קבל את התשובות והעבר לרופא המטפל / האחות.

6. **כתוב** את מהלך הבדיקה כנוהל.

בדיקות אבחון

הנחיות:

1. ברר מהן הבדיקות שנעשות באופן רוטיני לכל ילד במחלקה. תן הסבר לנחיצותן.
2. בחר בעזרת המדריך מספר ילדים שעוברים סדרת בדיקות לקביעת מצבם. קרא ברשומות שלהם על הבדיקות השונות שעברו או יעברו. רכז את הנתונים שאספת בטבלה:

שם הילד	שם הבדיקה	מטרת הבדיקה אצל ילד זה	הכנה לבדיקה	חריגות מהנורמה בתשובת הבדיקה	תופעות שהופיעו בעקבות הבדיקה	מעקב שנעשה לאחר הבדיקה

3. סכם כל בדיקה על פי הטבלה ובתוספת פרטים חשובים נוספים עליהם קראת בספרות (סיכונים שלא הופיעו, מטרות נוספות לבדיקה, ערכי הנורמה, מעקב לפי הנוהל).
4. ראיין את החולים:
 - מה הם יכולים לספר לך על הבדיקות שעברו?
 - איזו הכנה קיבלו? לאיזה דברים לא הכינו אותם?
 - מה הרגישו לגבי הבדיקה? איזה חששות עלו?
 - מה היה להם קשה?
 - מה עזר להם?
 - האם לאחר הבדיקה היו תופעות מיוחדות כלשהן? (כאב, דימום, הגבלה, סחרחורת וכו')
 - מה יודעים על מטרת הבדיקה? תוצאותיה?
 - מה רוצים לדעת? ממי?
5. כתוב דיווח על פי מה ששמעת מהילד. על מה חשוב לדווח? נסה לנסח בבירור ובקצרה.

בדוק בדיווח הסייעודי של הילד מה נכתב לגבי הבדיקות:

 - מה בדיווח הינו תיאור אובייקטיבי? מה מאפיין טרמינולוגיה אובייקטיבית?
 - מה בדיווח הינו תיאור סובייקטיבי? מה מאפיין טרמינולוגיה זו?
 - האם הדיווח שיפוטי?
 - האם יש פערים בין סיפור הילד לבין הדיווח? ממה הוא נובע, לדעתך?
6. השווה את הדיווח הסייעודי לדיווח שכתבת. מה נכון לדעתך לשנות?
7. הגש למדריך את הדיווח הסופי שלך ואת הסיכומים על הבדיקות.

אומדן פצע

הנחיות:

1. **בחר** בעזרת המדריך ילד הסובל מפצע לחץ או כל פצע אחר (פצע ניתוחי, פצע מחבלה, פצע זיהומי וכד').
2. **בצע** אומדן עור (צבע, לחות, יובש, חום, דימומים, פצעים, צלקות, כתמים, התעבות והתקשות, אטרופיה).
3. **בצע** אומדן פצע הכולל: הסתכלות על הפצע – גודל (אורך, רוחב, עומק)
שולי הפצע (ישרים, קרועים)
הפרשה (סמיכות, צבע, ריח)
צבע רקמת הפצע
הסתכלות על סביבת הפצע – חום, אודם, ברק, נפיחות
4. **ראיין** את הילד – כיצד התחיל הפצע? האם שינה צבע, ריח, גודל?
מה הסיבה לפצע?
איזה טיפול קיבל? האם עזר?
האם הפצע כואב, מגרד, שורף....
5. **הגדר** את דרגת הפצע.
6. **רשום** דיווח מעקב על הפצע לרפורט של סוף משמרת (כטיטה).
7. **הסתכל** ברשומות – מה דווח על הפצע? ע"י מי? באיזה מינוחים השתמשו? באיזה מינוחים אתה השתמשת? האם ניתן לעקוב אחר מצב הפצע על פי הדיווחים?
8. **בדוק** בתיק הילד – אילו גורמים תרמו להופעת הפצע? (אבחנות, בדיקות מעבדה, תרופות)
איזה בדיקות וטיפולים נעשו לגבי הפצע?
9. **בצע** אומדן פצע אצל חולים נוספים.
10. **ראיין** איש צוות: מה נהוג לעשות כשיש פצע – איזה אומדנים מחייבים? כל כמה זמן? מהי מדיניות הטיפול בפצעים? מהם הטיפולים השכיחים לדרגות השונות? איך מדווחים ברפורט? באיזה פצעים קשה לו לטפל ולמה?
11. **השווה** עם חבריך:
איזה דרגות פצע מצאתם?
איזה מחלות רקע תרמו להופעתם? איזה גורמים נוספים היוו גורמי סיכון (תרופות, מצב העור, רמת חלבונים, רמת המוגלובין, רמת היגינה)? איזה סוגי טיפול ניתנו? לפי מה נבחר סוג הטיפול?
12. כתבו ביחד דיווח לגבי פצע של ילד אחד. על מה חשוב לדווח? בחרו בקפידה את המונחים שיהיו בשפה מקצועית.
13. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

סדרי עדיפויות לטיפול כוללני בילד מורכב

מטרות:

- פיתוח מיומנויות חשיבה קלינית קריטית.
- פיתוח יכולת לתכנן מערך טיפול תוך התחשבות בצרכים ומשאבים הקיימים בסיטואציה הטיפולית.

הנחיות:

1. **ראיין** אנשי צוות שונים במחלקה על האופן שבו הם מקבלים החלטות לגבי סדרי עדיפויות. **ברר** איתם כיצד הם מארגנים לעצמם את סדרי העדיפויות בטיפול בחולים מורכבים. **בקש** מהם שיגדירו לך מה זה חולה מורכב בשבילם
2. **בחר** באמצעות המדריך ילד שמצבו הקליני מוגדר כמורכב
3. **עיין** ברשומות לגבי האבחנות העיקריות והנלוות שיש לילד.
4. **זהה** סימנים וסימפטומים אופייניים והמלצות לטיפול עפ"י הספרות.
5. **אמוד** את מצבו הפיזי והנפשי של הילד ובני משפחתו.
6. **השתמש** בפורמט לדף דיווח יומי. **צור** רשימה של בעיות שלדעתך סובל מהן הילד. הסבר רשימה זו
7. **סדר** את הבעיות שמצאת עפ"י סדרי עדיפויות קליניים עפ"י שיקולים של: מידת האיום לחיים, יעילות, נוחות, זמינות משאבים וכו', נמק את בחירתך.
8. **פתח** תוכניות התערבות לכל בעיה שמצאת תוך ציון:
 - משאבים אנושיים - מי הם חברי הצוות שנדרשים.
 - משאבים חומריים - ציוד, מידע, תרופות, חומרי חבישה, נוזלים וכו'.
 - תדירות ביצוע ההתערבות הנדרשות.
 - תוצאה צפויה של התערבות - מדדים שיעידו כי הטיפול היה איכותי ומצבו של הילד השתפר.
 - לוח זמנים – טווח הזמן הנדרש לביצוע הפעילות.
 - סדר ביצוע הפעילויות השונות.
9. **הצג** רציונל לכל התערבות שהנך מציע, התחשב גם בצרכי ורצונות הילד.
10. **ברר** צול האחות המטפלת בילד מה לדעתה הבעיות של הילד ומהי התוכנית הטיפולית שהיא מציעה. השווה בין תוכניתך לזו של האחות
11. **הראה** את התכנית למדריך וקבל אישור לפעול על פיה.
12. **טפל** בילד המורכב עפ"י תכניתך.
13. **הערך** את ביצוע התכנית עפ"י התכנון והתייחס לשינויים, אם היו כאלה בתכנית ולסיבות אשר גרמו לך לשנות את התכנית?
14. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
15. **עשה רפלקציה** על החוויות שחווית במהלך הטיפול בילד
16. **הבא לדיון** בקבוצה.

ידע קליני לגבי אבחנות נבחרות

המטרה:

1. הכרת סימנים וסימפטומים של בעיות בריאות מסוימת.
2. קישור בין מצב קליני למתואר בספרות.
3. הכרת אלטרנטיבות טיפוליות שונות.
4. הסקת מסקנות ממקרים פרטיים לעקרונות כלליים.
5. קישור בין תכנית הטיפול לאדם.

הנחיות:

1. **בחר** בעיית בריאות / אבחנה / סימפטום נפוץ במחלקה. לדוגמה: כאבי חזה, קושי בנשימה, כאבי בטן, סכרת, כאב, אי ספיקת לב, חסימת מעיים.
2. **קרא** בספרות על הבעיה.
3. **סרוק** את הרשומות הרפואיות והסיעודיות של החולים הסובלים מהבעיה הנבחרת והתייחס לנקודות הבאות:

- א. מטרת האשפוז
- ב. הסימנים והסימפטומים שהופיעו
- ג. מטרת הטיפול
- ד. בדיקות האבחון שנעשו
- ה. סיבוכים שהופיעו
- ו. מהלך האשפוז
- ז. השווה והסבר את השונה והדומה בין החולים.

4. **ערוך** אומדן המתאים למצבם (אומדן כאב, אומדן נשימתי, בדיקת בטן וכד'), כולל ראיון של החולים.
5. **ראיין** איש צוות המטפל ישירות בילד לגבי מדיניות הטיפול והערכתם את מצבם של החולים.
6. **נתח** את הממצאים השונים, **זהה** את השוני בין החולים לצד הדמיון ונסח עקרונות לאבחון וטיפול בילד הסובל מהבעיה הנבחרת.
7. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
8. **הגש** את התוצרים של פעילות למידה זו. ניתן להגיש את התוצרים על פי האפשרויות הבאות:
 - א. סכם בקצרה בכתב את עיקרי הדברים וחלק לחברי הקבוצה ולמדריך.
 - ב. הצג בדיון קליני את הבנותיך.
 - ג. הצג את הבנותיך לאחות במחלקה, ושמע את הערותיה.
 - ד. אחר.

גישות טיפוליות בחולים כרוניים

מטרות:

יכירו גישות טיפוליות ואת הרציונל שלהן לטיפול בחולים כרוניים.

הנחיות:

1. **בחר** בעזרת המדריך שלושה חולים המהווים מקרים שכיחים במחלקה (ילד לב, אונקולוגי וכד').
 - א. קרא את הרשומות הרפואיות והסיעודיות שלהם
 - ב. ראיין את החולים לגבי מצבם הפיזי הנפשי
 - ג. בצע אומדנים רלוונטיים
 - ד. ראיין את הצוות המטפל בהם לגבי הגישה הטיפולית / הרפואית.
 - ה. השווה ביו המצב הקליני שלהם והסבר את ההבדל

2. **הכן** טבלה לגבי שלושת החולים:

התערבות הקשורה לשיקום	סיבוכים לטווח קצר וארוך והטיפול בהם	טיפול תרופתי והמעקב לגביו	סימפטומים והטיפול בהם	מהלך המחלה

3. **סכם** לעצמך כיצד מהלך המחלה משפיע על ההתנהלות הטיפולית
4. **תן** עותק מהטבלה לחברריך בקבוצה והשווה בין ממצאיך לבין טבלאות שעשו חברריך
5. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
6. **דון** בקבוצה ואפיין את הגישה הטיפולית לגבי חולים כרוניים.
7. **המלצה:** לערוך דיון משותף למספר קבוצות סטודנטים מפנימיות על הדומה והשונה בגישות הטיפוליות בהשוואה בין המחלקות.

זיהוי והגדרת בעיות הילד - אפשרות א'

מטרות:

הכרת בעיות בתחום הגופני הנפשי והחברתי
פיתוח יכולת הגדרת בעיות

הכנה מקדימה:

בחר מחלה מסוימת (למשל, אוטם שריר הלב, IHD, או הפרעות קצב)
קרא עליה בספרות וסכם לעצמך מה יכולות להיות הבעיות מהן סובל ילד כזה.

הנחיות:

1. **בחר** ילד הסובל מבעיה בריאותית / מחלה.
2. **ערוך** איסוף נתונים מקיף (מהרשומות, הילד, משפחה) אמוד את מצבו הפיזי והנפשי
3. **רשום** את כל הבעיות שלדעתך קיימות או יכולות להופיע אצלו.
4. **סווג** את הבעיות לקטגוריות הבאות:
בעיות מסכנות חיים
בעיות הגורמות סבל פיזי לילד
בעיות שגורמות סבל נפשי לילד/למשפחתו
בעיות שגורמות לשינויים בהתנהגותו
בעיות הנובעות מעמדותיו, תפיסותיו
בעיות הקשורות בהתנהגותו
בעיות הקשורות למחסור (בידע, בתזונה, בתמיכה, במשאבים..)
בעיות הקשורות לחריגה מהנורמה (של אדם בריא או של BASE LINE שלו, של ערכי מעבדה, התפתחות גופנית ונפשית, בדיקות הדמיה)
בעיות הנובעות מפערים (בתפיסות, עמדות, ידע, ציפיות..)
בעיות הקשורות לטיפול
בעיות הקשורות בדפוס ההתמודדות שלו
בעיות הקשורות לצורך בשינוי (הרגלי חיים, מקום עבודה, מגורים, דיאטה, תרופות..)
בעיות הקשורות למערכת המטפלת
בעיות הקשורות לגורמי הסיכון
5. **בחן** שוב את רשימת הקטגוריות – נסה לזהות בעיות נוספות בעזרתן
6. **אפיין** מהן רוב הבעיות שזיהית – גופניות, נפשיות או חברתיות? האם בד"כ אתה מתקשה לזהות סוג מסוים של בעיות?
7. **בדוק** בדיווח הסייעודי האם יש הלימה בין הבעיות שזיהית לבעיות שצוינו בו? האם יש הגדרות שונות לאותה בעיה? מה משמעות השוני לדעתך?
8. **סכם לעצמך** איזה מילים/מושגים היו חדשים עבורך? רשום את הבנותיך לגביהם במילון.

זיהוי והגדרת בעיות הילד: אפשרות ב'

מטרות:

הכרת בעיות קימות ופוטנציאליות בתחום הגופני, הנפשי והחברתי
הבנת עקרונות דיווח

הנחיות:

1. קרא רפורט סיעודי של החולים במחלקה מיום אתמול. ערוך רשימת בעיות לגבי כל ילד לפי חלוקה ל:
 - בעיות מסכנות חיים
 - בעיות גופניות
 - בעיות נפשיות וחברתיות
 - בעיות פוטנציאליותבהתייחס לחלוקה זו, סכם, איזה בעיות מקבלות התייחסות מרובה ואיזה מועטה? למה?
2. שאל את האחיות מהן הבעיות מהן סובלים הילדים שלהן. השווה את מה שנאמר למה שנכתב.
3. הצטרף להעברת משמרת במחלקה. ציין לעצמך איזה בעיות הוזכרו.
4. השווה את רשימת הבעיות ששמעת בע"פ לאלה שהוצאת מהכתובים, וענה על השאלות הבאות:
 - א. מה מאפיין את ההבדלים בין דיווח על הבעיות בכתב לדיווח בעל פה?
 - ב. איזה בעיות ילדות אך לא נזכרות ברישום? תן הסבר.
 - ג. באיזה טרמינולוגיה משתמשים בכתב ובע"פ? מה היית מאמץ לשימושך ולמה?

פעילות למידה בנושא מהלך מחלה

- מטרות:** 1. הכרות עם המושג מהלך מחלה
2. קישור המושג מהלך מחלה עם מצבים קליניים שונים

הנחיות:

1. **עיין** בתיקיי ילדים הסובלים מאותה בעיית בריאות וברר את המידע הבא:
 - א. מהם גורמי הסיכון ואטיולוגיה למחלה/בעיה
 - ב. מהו האירוע המחולל, ומה גרם למחלה/בעיה להופיע
 - ג. כיצד התבטאה הופעת המחלה/בעיה לראשונה
 - ד. כיצד התבטאה ההתייצבות של המחלה/בעיה
 - ה. איזה תפקודים נפגעו ולמה
 - ו. כיצד התבטא המצב הסטטי של החלמה מהמחלה/בעיה
 - ז. כיצד התבטא/ו נסיגות במצב הסטטי של המחלה
 - ח. באיזה שלב הופיעו סיבוכים מוקדמים ומאחרים של המחלה/בעיה
 - ט. מה מאפיין את השלב הנוכחי של המחלה/בעיה
2. **כתוב תרשים זרימה** של כל הממצאים שהעלתה בסעיף הקודם.
3. **ראיין** את הילדים שבתיקיהם עיינת. בקש מהם שיספרו את סיפור המחלה שלהם. נסה להשוות אותו לתרשים הזרימה שיצרת בשאלה מס' 2.
4. **ראיין** בני משפחה של הילדים כפי שמצוין בשאלה מס' 3.
5. **ראיין** אנשי צוות שונים שיתארו בפניך את מהלך המחלה על פי ניסיונם.
6. **קרא** בספרות המקצועית על מהלך המחלה/בעיה.
7. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
8. **סכם** את ממצאיך בכתב בפני המדריכה או בפני קבוצת הסטודנטים.

פעילות למידה בנושא הפרעות בשינה של ילדים הסובלים מבעית בריאות או מחלה כרונית

מטרות: 1. הכרות עם בעיות שינה אופייניות לילדים הסובלים מבעיה רפואית או מחלה כרונית

2. הכרות עם התערבויות שונות המטפלות בבעיות שינה אצל חולים

הנחיות:

1. **קרא** מאמרים בנושא בעיות שינה אצל חולים כרוניים.
2. **קרא** בתיקי ילדים שונים במחלקה וחפש נתונים המצביעים על בעיות שינה.
3. **נסה להסביר** את הקשר בין מצבם הקליני ובעיות הבריאות מהם הם סובלים, לבין הפרעות/בעיות בשינה.
4. **ראיין** את הילדים לגבי בעיות השינה שמהם הם סובלים. גם ילדים שלא ראית ברשומות דיווח על בעיות שינה לגביהם. ברר איתם את הסימפטומים השונים ונסה לאפיין את הפרעת/בעיית השינה ממנה הם סובלים. בנוסף, ברר איתם מהו ההסבר שלהם לבעיות השינה, ומהם הדרכים שהם פיתוחו כדי להתמודד עם הפרעות/בעיות השינה. ברר כיצד הם פיתוחו את "היגיינת השינה" שלהם.
5. **תאר** את הפערים שקיימים בין התיאור הקליני שנתנו הילדים לגבי בעיות השינה, לבין הדיווח והתייעוד ברשומות.
6. **הסבר** את ממצאיך.
7. **ראיין** אנשי מקצוע שונים לגבי הידע שלהם בנוגע לבעיות שינה. ברר האם הם יודעים להסביר את הקשר בין מצב קליני מסוים והפרעות/בעיות בשינה. ברר מהם האבחונים שהם מבצעים לגבי הפרעות/בעיות שינה, טכניקות הטיפול המומלצות והמבוצעות על ידם, והאם הם מתייעצים באנשי מקצוע ספציפיים שמטפלים בבעיות השינה. תאר טכניקות נוספות מטיפול תרופתי. ברר עד כמה הם יכולים להגמיש את רוטינת המחלקה כדי לייצור "היגיינת שינה" מתאימה לילדים. ברר איזה תכנים שקשורים לנושא השינה עולים בהדרכת ילדים. ברר האם נעשה איזון סימפטומים שבאמצעותו מתייחסים לנושא השינה.
8. **קרא** בספרות המלצות לשיטות התערבות לטיפול בהפרעות שינה לחולים עם מחלות כרוניות כפי שיש לילדים שבדקת.
9. **חפש בספרות** כלי אומדן לנושא הפרעות/בעיות בשינה.
10. **סכם ותאר** את ממצאיך למדריך ולקבוצת הסטודנטים.
11. **הצע** לצוות המחלקה כלי אומדן לבעיות שינה/טכניקות התערבות ועוד.
12. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

הדרכת ילדים

רקע

הדרכת ילדים הינה התערבות טיפולית העונה על צרכי הלקוחות. צרכים אלה יכולים להיות מזוהים ע"י הלקוח עצמו, משפחתו ו/ או צוות המטפל. צרכיהם נובעים מהכרת החולים את זכויותיהם, שאיפתם לשליטה על מצב בריאותם. אדם האחראי על חיו, בריאותו, לוקח על עצמו שיפוט, קבלת החלטות וביצוע טיפולים עבור עצמו. תפקיד המדריך - לעזור לילד ללמוד.

מטרות

- א. התנסות בזיהוי צרכי הדרכה.
- ב. תכנון ההדרכה.
- ג. ביצוע ההדרכה.
- ד. הערכת ההדרכה.

הכנה מקדימה

לכל מטרה יש הנחיות נפרדות ללמידה.

הנחיות כלליות

בפעילות זו הסטודנט אוסף נתונים רלוונטיים, תוך שימוש בכלי אומדן צרכי למידה של לקוח ילד, מתכנן הדרכה, מבצע ומעריך אותה. כל סטודנט ידריך 1-3 לקוחות בפעילות למידה זו.

הנחיות ללמידה:

1. ראיין את הילדים ובני משפחותיהם בנושא התנהגויות הבריאות הספציפיות לגבי:

- הידע שלהם
- הידע החסר להם
- המידע שרוצים במצבם הנוכחי לדעת כעת, ומה רוצים לדעת בעתיד
- הדרך שבה מעוניינים לרכוש את המידע, וממי
- העמדות
- הרגשות

2. זיהוי צרכי הדרכה:

- אבחן את הפער בין המצוי לרצוי בידע ובהתנהגויות הלקוח, לפי בקשת הלקוח להדרכה, המשפחה המבקשת ו/או את/ה מזהה על בסיס הידע המקצועי שלך.
- הגדר את הבעיות בידע ובהתנהגות הלקוח בהקשר למצב בריאותו.
- זהה את צרכי ההדרכה של הלקוח ו/או קרוב משפחתו, בטיפול בטווח הקצר ובטווח הארוך.

3. תכנון ההדרכה

- קבע מטרות ברורות להדרכה.
- בחר 2 ממטרות ההדרכה המשמעותיות ביותר לדעתך, נמק.
- בחר תכנים רלוונטיים למטרות שזיהית תוך התחשבות ב:
 - גיל הלקוח, מצבו הנפשי, מצבו הבריאותי, שלב החולי שלו, יכולת קליטתו, רמת השכלתו, עמדותיו כלפי הטיפול שלו בעצמו, נכונות ומוכנות ללמוד, לשנות התנהגויות, הרגלים ו/או לרכוש התנהגויות חדשות.
- בחר אמצעי הדרכה:

- הדגמה, שיחה, תדריך כתוב, אמצעי המחשה ועוד.
- התייחס בתוכנית ההדרכה להתנהגויות מקדמות ומעכבות טיפול במצב הבריאותי.
- קבע זמן, עיתוי ומיקום מתאימים לביצוע ההדרכה ביחד עם בן זוגך להמשך פעילות הלמידה וסדר יום הלקוח.
- קבע קריטריונים להערכת תכנית ההדרכה הזו.
- שווק את תוכניתך למדריכה הקלינית וקבל את אישורה.

4. ביצוע הדרכת ילדים:

- הנחיה כללית:
- ביצוע והערכת תוכנית ההדרכה תהיה בזוגות, כאשר הסטודנט אשר תכנן את ההדרכה, יבצע אותה, בן הזוג יצפה בביצוע וירשום תיאור של האינטראקציות הטיפוליות, כל אחד בתורו.
- בצע את התוכנית כפי שאושרה לך.
 - בתום ביצוע התוכנית, בדוק את תוצאותיה עם הלקוח לפי הקריטריונים שנקבעו להערכתה:
 - ⇒ אם הלקוח הבין את הנאמר.
 - ⇒ אם הלקוח מסוגל לחזור על תכני ההדרכה.
 - ⇒ אם חסרים פרטים חשובים.
 - ⇒ אם יש התחשבות מלאה בגיל, יכולת הקליטה, מצב רגשי וגופני, עמדות כלפי טיפול עצמי, נכונות ומוכנות ללמוד, לשנות התנהגות ועוד.
 - סכם לעצמך את ההדרכה כפי שבצעת.
 - בן הזוג ישלים את תיאור התצפית בביצוע ההדרכה.

5. הערכת ביצוע הדרכת ילדים:

- הערכת המבצע את עצמו בנפרד מהערכת הסטודנט הצופה בהדרכה לפי:
 - ⇒ האם הלקוח הבין את הנאמר?
 - ⇒ האם הלקוח מסוגל לחזור על תוכן ההדרכה?
 - ⇒ האם יש קשר בין הנתונים שנאספו להגדרת הבעיה, המטרה ותכני התוכנית?
 - ⇒ האם נאספו כל הנתונים האפשריים מראש, אילו נתונים נוספו במהלך ביצוע ההתערבות, באיזו מידה השתמשת בהם?
 - ⇒ האם זיהו דרכי הלמידה היה נכון ומתאים למצב הנוכחי? תקף עדיין?
 - ⇒ האם זוהו צרכים לטווח ארוך.
 - קבע אם ובאיזו תדירות הלקוח זקוק לחיזוק הידע וההתנהגויות במהלך ההדרכה.
 - תאר במילים את הרגשתך במהלך ההדרכה, מה היה לך קל יותר, מה היה קשה יותר, מה עזר ומה הפריע במהלך ההדרכה?
 - דון עם בן זוגך (אשר צפה בך ורשם עבורך תיאור של ביצוע ההדרכה) על הצדדים החזקים והחלשים שהיו לך בתהליך תכנון, ביצוע והערכת ההדרכה.
 - דיון קבוצתי בהערכת תהליך ביצוע תוכנית הדרכה לילדים - יכולות, קשיים בהעברת ידע, בהדגמה, בשיחה, בהמחשה, בזיהוי דרכי הילד ועוד.
6. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

7. עשה רפלקציה על החוויות שחווית במהלך ההדרכה

8. שתף את המדריך וקבוצת הסטודנטים תובנות שלך

שחרור ילד

מטרה

זיהוי בעיות וצרכים והתערבות אצל ילד העומד לפני שחרור

הכנה מקדימה

קריאה: שחרור מאשפוז

הנחיות

1. **ראיין** שלושה ילדים המאושפזים במחלקה למעלה משלושה ימים ובני משפחותיהם.
2. **רשום** בקצרה אנמנזה של כל אחד מהם- פרטים דמוגרפיים, סוציו אקונומיים, המחלות מהם סובל הילד (עיקריות ונלוות)
3. **זהה** סימנים מילוליים ובלתי מילוליים במהלך השיחה המעידים על בעיות וצרכים של הילד לקראת שחרור:
 - א. כיצד נראה הילד, התנהגות ודיבור
 - ב. תפיסת הבריאות של הילד ותפיסת מצבו הנוכחי
 - ג. כיצד מתכונן הילד לחזור לחיי שגרה. מהם הגורמים המעכבים או מקדמים (הפתו-פיזיולוגיים המתרחשים במצבים השונים).
 - ד. השאלות והבעיות המטרידות את הילד ומשפחתו לקראת שחרור.
 - ה. כיצד מתכננים קרובי משפחתו של הילד את חזרתו לשגרה
4. **השווה** בין הילדים, מהם הגורמים המשפיעים על הדומה ועל השונה
5. **תכנן** תוכנית שחרור לילד אחד על סמך:
 - א. מסקנותיך מהראיונות
 - ב. החומר הנלמד, ספרות
 - ג. מאמר חדש בנושא מז'ורנל מקצועי.
6. **הצג** את תכניתך למדריך וגבש תכנית לביצוע על פי הערותיו.
7. **בצע** את התכנית ורשום הערכה.
8. **הבא** לדיון קבוצתי וציין עד כמה הייתה התאמה בין התכנית שתכננת לביצוע.

הדרכת ילד לבדיקה פולשנית או לטיפול

מטרות:

1. זיהוי צרכי למידה
2. זיהוי מצב רגשי של הילד
3. תכנון, ביצוע והערכת הדרכה

הכנה מקדימה:

- אם אפשרי - תצפית על ביצוע הבדיקה
- קריאה: חומר ספציפי על הבדיקה/הטיפול (מטרות, תהליך ההכנה, הפרוצדורה עצמה, סיכונים, תופעות לוואי).
- נוהלי המחלקה לגבי הבדיקה/הטיפול
- עקרונות הדרכה

הנחיות:

1. **בחר** בערת המדריך ילד שאמור לעבור בדיקה פולשנית/טיפול (גסטרוסקופיה, קולונוסקופיה, צינטור, ניקור כבד, ניקור מח עצם, L.P., ERCP...).
2. **קרא** את תיקו הרפואי וסכם לעצמך מה מטרת הבדיקה במקרה שלו והאם יש נקודות הדורשות התייחסות מיוחדת לגביו (כמו אלרגיות, ניסיון קודם, היסטוריה משפחתית, יכולת הבנה וכד').
3. **ראיין** את הילד/ בני משפחתו: השתמש בשאלון לזיהוי צרכי הדרכה. **זהה** מה הידע שיש להם, מה הידע החסר, מה רוצים לדעת, מתי וממי. **זהה** מהו המצב הרגשי בו נתונים.
4. **קבע** מטרות ברורות להדרכה.
5. **ברר** האם יש במחלקה הנחיות כתובות לגבי הבדיקה/הטיפול.
6. **בחר** תכנים רלוונטיים למטרות שזיהית תוך התחשבות ב: גיל, מצב נפשי, מצב בריאותי, יכולת קליטתו, השכלתו, עמדותיו ורצונותיו.
7. **בחר** אמצעי הדרכה: שיחה, תדריך כתוב, הדגמה וכד'.
8. **קבע** קריטריונים להערכת תכנית הדרכתך.
9. **קבע** מקום וזמן להדרכה עם הילד.
10. **קבל** אישור לתכניתך מהמדריך.
11. **בקש** מסטודנט בקבוצה לצפות בהדרכה ולהעריכה עפ"י הקריטריונים שנקבעו. בצע את מפגש ההדרכה.
12. **הערך** את עצמך בנפרד מהערכת הצופה עם סיום ההדרכה: האם המודרך הבין את הנאמר? לפי מה קבעת זאת? האם ההדרכה ענתה על המטרות שנקבעו מראש? האם היה צורך לשנות את מטרות/תכני/דרכי ההדרכה? תן הסבר. מה משדרת לך התנהגותו של המודרך בעת ולאחר ההדרכה (שביעות רצון, חוסר סבלנות, רגיעה, דאגה וכד'). מה ההסבר שלך להתנהגותו? מה עזר לך ומה הפריע במהלך ההדרכה?
13. **השווה** את מטרות ותכני ההדרכה שבצעת להנחיות הכתובות במחלקה. הסבר את הפערים ביניהם.
14. **דון** עם בן זוגך בצדדים החזקים והחלשים שהיו בהדרכה.
15. **הביאו** את הבנותיכם בנושא לדיון בקבוצה.
16. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

חלוקת תרופות - א

הנחיות

- 1. הצטרף** לאחות המחלקת תרופות במחלקה וצפה בפעילויותיה. סכם בקצרה:
 - א. מהו סדר הפעולות אותן מבצעת האחות
 - ב. כיצד באים לידי ביטוי מעשי עקרונות חלוקת תרופות
 - ג. מה מקשה על ביצוע חלוקת תרופות לפי הנוהל
 - ד. מהם סדרי העדיפויות בחלוקת תרופות
 - ה. כיצד בא לידי ביטוי הקוד האתי בחלוקת תרופות
 - ו. מה עושה האחות כדי למנוע טעויות במתן
- 2. שתף** את האחות המחלקת את התרופות בה צפית בממצאיך וסכם את התייחסותה והסבריה
- 3. השווה** ממצאיך לאלו של חבריך בקבוצה. דון עימם על הדומה והשונה והסבר.
- 4. סכם** את ממצאיך והגש
- 5. סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

חלוקת תרופות - ב

מטרות

1. תרגול חלוקת תרופות על פי עקרונות הסייעוד
2. התאמה בין מצבו הקליני של הילד, הסימפטומים מהם סובל והטיפול התרופתי
3. מעקב אחר השפעות הטיפול התרופתי ותופעות הלוואי

הכנה מקדימה

קריאה:

- עקרונות חלוקת תרופות
- מיומנויות לחלוקת תרופות

הנחיות

1. **ראיין** שלושה ילדים המאושפזים במחלקה
2. **רשום** בקצרה אנמנזה של כל אחד מהם - פרטים סוציו-דמוגרפיים, סימפטומים ואבחנות רפואיות.
3. **ספר** בקצרה על התרופות אותם אתה עומד לחלק:
 - א. מטרת רציונל הטיפול והמנגנון הפרמקוקינטי
 - ב. התוויות והתוויות נגד
 - ג. זמני מתן ודרך מתן
 - ד. קשר בין תרופות ומזון
 - ה. תופעות לוואי - האם סובל הילד מהם ומהן דרכי המעקב
4. **ספר** בקצרה על מצבו הקליני של כל ילד, הסימפטומים מהם סובל ו**נמק** את התאמת התרופות לילד. הגדר כיצד תעקוב אחר תופעות לוואי תוך מתן רציונל לכך
5. **בצע** חלוקת תרופות על פי עקרונות הסייעוד לשלושת הילדים בנוכחות מדריך/אחות
6. **עקוב** אחר תגובות לטיפול התרופתי וציין תופעות לוואי אם יש
7. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
8. **שתף** בדיון קבוצתי, את יתר חבריך לקבוצה בממצאיך

תרופות (חקירה)

הנחיות:

1. **בחר** בסיוע המדריכה בחמישה ילדים המאושפזים במחלקה.
2. **רשום** בקצרה אנמנזה של כל אחד מהם – פרטים דמוגרפיים, סוציו אקונומיים, המחלות מהן סובל הילד (עיקריות ונלוות), התרופות שלו.
3. **ענה** על השאלות הבאות לגבי כל אחד מהילדים והשווה ביניהם:
 - א. איזה תרופות מקבל הילד? (לידיעתך – מעל 4 תרופות יש 100% סיכוי להופעת תופעות לוואי).
 - ב. כמה פעמים ביום מקבל הילד תרופות – מהם זמני החלוקה, האם הם מתאימים להוראות מתן של היצרן, האם מתאימים לזמני לקיחת התרופות להם רגיל הילד מקדימה?
 - ג. האם יש פערים גדולים בין זמני חלוקת התרופות במחלקה לאלו שרגיל להם מקדימה?
 - ד. מהי משפחת התרופות אליה משתייכת כל תרופה?
 - ה. מהו המנגנון הפרמקולוגי של כל תרופה?
 - ו. האם הוא קשור למערכות שונות שבהן יש לילד פגיעה?
 - ז. מהו המינון המקובל והמנה המירבית התרופוטית?
 - ח. האם משקל הגוף והגיל משפיעים על המינון?
 - ט. מהן דרכי המתן האפשריות ומהי הדרך המתאימה לילד הספציפי (דגש על רצינות לבחירת דרך המתן)?
 - י. מהן תוצאות הטיפול הצפויות ותוך כמה זמן הן מתרחשות?
 - יא. מהן תופעות הלוואי המשמעותיות ועל איזה מהן מדווח הילד?
 - יב. מהן התרופות ו/או אמצעי טיפול אחרים האמורים לטפל בתופעות הלוואי שעליהן מתלונן הילד, ועל אילו אינו מתלונן?
 - יג. האם יש אינטראקציה עם תרופות אחרות (סינרגיזם או אנטגוניזם בין תרופתי)?
 - יד. האם נוטל תרופות טבעיות או הומיאופתיות שיכולות להשפיע?
 - טו. האם יש אינטראקציה עם התרופות שאותן מקבל הילד באופן קבוע? מהי הדרך להתמודד עם אינטראקציה זו?
 - טז. מהו הזמן הנכון למתן התרופה ביחס לארוחות (אין קשר למזון, לפני האוכל, אחרי האוכל, על קיבה ריקה וכו')?
 - יז. האם יש איסור למתן התרופה לילדים עם אלרגיות ידועות? (רגישות ליוד, חלבון G6PD ועוד).
 - יח. האם הפרעה בתפקוד אחת ממערכות הגוף משפיעה על מינון התרופה שיש לתת?
 - יט. מהו משך הזמן המקובל למתן תרופה זו? האם ניתן להפסיק את מתן התרופה?
 - כ. מהן האלטרנטיבות הטיפוליות האחרות האפשריות במצב זה?
 - כא. מהן דרכי המעקב שיש לנקוט במתן תרופה זו?
4. ברר עלויות כל תרופה ליום טיפול.
5. ברר עלות המעקב אחר תופעות הלוואי של הטיפול התרופתי.

6. ראיין את חמשת הילדים:

- א. מהם הדברים המשמעותיים ביותר לילד בנוגע לטיפול התרופתי.
- ב. מה הוא עושה כדי להשיג זאת.
- ג. מה עשה הצוות המטפל כדי להשיג זאת.
- ד. מהי תרומת בני המשפחה כדי להשיג זאת.
- ה. עד כמה מעניין אותו הטיפול התרופתי.
- ו. מה הוא יודע להסביר על הטיפול התרופתי.
- ז. האם יכול לקשר בין סימפטומים שחש לבין תרופות מסוימות.
- ח. האם מרגיש השפעת התרופה או תרופות על סימפטומים של המחלה.
- ט. מהן תופעות הלוואי שחש בעקבות הטיפול התרופתי.
- י. מהם הנושאים החשובים לו בהדרכה על הטיפול התרופתי.
- יא. האם הדרך על פי צרכיו.
- יב. האם ניתנה לו אפשרות בחירה של חלופות טיפוליות אחרות.
- יג. האם הוצעו לו אלטרנטיבות תרופתיות אחרות.
- יד. האם יודע הילד את העלות הכלכלית של התרופות.
- טו. האם הוחלף לו טיפול תרופתי, אם כן – מדוע.
- טז. האם יש לו תלות בטיפול התרופתי.
- יז. האם יש שוני בזמני חלוקת התרופות בין הבית והאשפוז.
- יח. האם היה מעוניין לקחת את התרופות בעצמו בזמן שהוא מאושפז מקדימה החולים.
- יט. האם היה מעוניין לקבל החלטות עצמאיות על הטיפול התרופתי.
- כ. האם הוא שבע רצון מהטיפול התרופתי.

7. בדוק נוהלי חלוקת תרופות ויישומם וענה על השאלות הבאות:

1. באיזה אופן מבטיחה האחות כי הנוהל יבוצע כראוי.
 2. מהי שיטת העבודה המאפשרת לאחות לפעול על פי נוהל חלוקת תרופות.
 3. מהם הפערים בין הנוהל לבין הביצוע. מהן הסיבות לכך.
 4. מהן האפשרויות העומדות לרשות האחות כדי לבצע את הנוהל כלשונו.
8. סכם לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

עקרונות חלוקת תרופות

מטרות

תרגול חלוקת תרופות על פי עקרונות מעקב אחר השפעות הטיפול התרופתי ותופעות הלוואי

הכנה מקדימה:

קריאה:

- עקרונות חלוקת תרופות
- נוהלי חלוקת תרופות

הנחיות

1. **הצטרף לאחות** המחלקת תרופות במחלקה וצפה בפעילויותיה. סכם בקצרה:
 - מהו סדר הפעולות אותן מבצעת האחות
 - כיצד באים לידי ביטוי מעשי העקרונות לחלוקת תרופות
 - באיזה אופן מבטיחה האחות כי הנוהל יבוצע כראוי
 - מהם הפערים בין הנוהל והעקרונות לחלוקת תרופות לבין הביצוע. תן הסבר.
 - כיצד בא לידי ביטוי הקוד האתי בחלוקת תרופות
 - איזה מידע נותנת האחות לילדים לגבי הטיפול התרופתי
 - איזה שאלות מצד הילדים עולות בזמן חלוקת התרופות
2. **שתף את האחות** המחלקת את התרופות בה צפית בממצאיך וסכם את התייחסותה והסבריה
3. **השווה** ממצאיך לאלו של חבריך בקבוצה. דון עימם על הדומה והשונה והסבר.
4. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
5. **סכם את ממצאיך** והגש למדריך

חלוקת תרופות

מטרות

1. רכישת מיומנות חלוקת תרופות על פי עקרונות הסייעוד
2. הבנת הקשרים בין מצבו הקליני של הילד, הסימפטומים מהם סובל והטיפול התרופתי
3. הבנת השפעות הטיפול התרופתי ותופעות הלוואי

הכנה מקדימה

קריאה:

- עקרונות חלוקת תרופות
- פרמקולוגיה

הנחיות

1. **בחר** בעזרת המדריך שלושה ילדים המקבלים תרופות במחלקה וקרא על הטיפול התרופתי שמקבלים.
2. **קרא** שוב על התרופות (היעזר בהנחיות על פי טופס שאלות מרכזיות על תרופות) והסבר:
 - א. מטרת הטיפול והמנגנון הפרמקוקינטי
 - ב. התוויות מתן והתוויות נגד
 - ג. זמני מתן ודרך מתן
 - ד. קשר בין מזון לתרופות
 - ה. תופעות לוואי אפשריות
3. **נמק** את התאמת התרופות לכל ילד. קשר בין אבחנה, סימפטום ומצב קליני, לתרופה, מינונה ודרך המתן.
4. **ראיין** את הילדים לגבי מצבם ולגבי הטיפול התרופתי שלהם:
 - א. מה שלומם, ממה סובלים
 - ב. מה הם יודעים על הטיפול התרופתי (שם התרופה, מינון, דרך לקיחה, למה ניתנת, קשר לאוכל או לתרופות אחרות, תופעות לוואי וצורך במעקב)
 - ג. תופעות לוואי שהופיעו אצלם
 - ד. רגישויות לתרופות
 - ה. מה היו רוצים לדעת לגבי הטיפול התרופתי, וממי.
 - ו. איזה תרופות לוקחים באופן קבוע מקדימה, מתי. האם זה שונה בביה"ח
 - ז. מה דעתם על הטיפול התרופתי, האם שבעי רצון, מה משמעותו לגביהם
 - ח. האם משהו מטריד אותם לגבי הטיפול התרופתי
 - ט. האם ניתנה אפשרות בחירה של חלופות טיפוליות
5. **בצע** חלוקת תרופות על פי עקרונות הסייעוד לשלושת הילדים בנוכחות מדריך.
6. **עקוב** אחר תגובות לטיפול התרופתי וציין תופעות לוואי אם יש
7. **קרא** ברשומות הרפואיות והסיעודיות וציין איזה מידע מדווח תמיד לגבי תרופות ומה לא מדווח. תן הסבר לפערים.
8. **בדיון** קבוצתי שתף את יתר חבריך לקבוצה בממצאיך.
9. **הוסף** למילון מושגים ועקרונות אותם רכשת בפעילות זו.

פעילות למידה- טעויות במתן תרופות - חשיבה ביקורתית.

מטרות: 1. הכרות עם נוהל מתן תרופות
2. חשיפת כשלים

3. הכרות עם מושגים משפטיים, אתיים, של תהליכי עבודה ומושגים אישיים בנושא חלוקת תרופות

הנחיות:

לפניך כתבה בעיתון על טעות במתן תרופות.

2. **קרא** כתבה זו, וכתוב את תגובתך לכתבה. שמור את תגובתך הכתובה.
3. **כתוב תרשים זרימה** של הפעילויות שאתה מבצע בזמן חלוקת תרופות. השווה את פעילויותיך לאלו שתוארו בכתבה. מה שונה ומה דומה בין פעילויותיך לבין אלו של הצוות המטפל בכתבה. הסבר.
4. **קרא את נוהל חלוקת תרופות** ונסה להסביר במילים שלך מה לא התבצע על פי הנהלים. במידה ולדעתך חסרים מרכיבים בנוהל. כתוב אותם והסבר.
5. **ברר עם ילדים המקבלים טיפול תרופתי** במחלקה לגבי מחשבותיהם על האפשרויות של טעות במתן תרופות. ניתן לשאול שאלות לגבי אסטרטגיות אישיות שהם פיתחו כדי להתמודד עם חששות של טעות במתן תרופות.
6. **הראה** כתבה זו **לצוות המטפל ובקש** ממנו את התייחסותו לנושא. צבור את התייחסויות של אנשי הצוות ונסה לאפיין את התגובות. רשום לפניך מילים משמעותיות שהעלו אנשי הצוות.
7. **מייין את המילים** הללו; מושגים של מיומנויות, ידע, ניהול סיכונים, מושגים משפטיים, מושגים של נוהלי עבודה, מושגים של מהלך עבודה ועוד.
8. **הראה** כתבה זו **לאחות אחראית** ובקש את התייחסותה. **דון** איתה באפשרות תיאורטית שמקרה כזה יקרה במחלקה בה אתה מתנסה. אפיין את התייחסויות שלה והשווה את ההסברים והמילים שהיא משתמשת בהם לאלו של הצוות.
9. **ראיין את האחראית על נושא ניהול סיכונים** בהקשר לטעויות במתן תרופות. ברר איתה איזה פעילויות היא מבצעת וכיצד ניתן למנוע את מה שקרה בתיאור בכתבה. השווה את מילות המפתח שלה לאילו של האחיות האחראיות והצוות. הסבר את ממצאך.
10. **כתוב** התייחסות אישית למה שעבר עליך במהלך חקירה זו של פעילות הלמידה בנושא טעויות במתן תרופות. **השווה** את התייחסות שכתבת כעת לתייחסות שכתבת מיידית אחר קריאת הכתבה.
11. **סכם** לעצמך את התובנות שלך לאחר חקירה זו שערכת. סכם את התובנות ל"טיפים" לסטודנטים החברים בקבוצה ולאחיות המחלקות תרופות במחלקה.
12. **הצג תובנות ו"טיפים"** אלו לחברי הקבוצה וצוות המחלקה

תוקפנות

מטרה: הכרת תופעת התוקפנות מזוויות שונות.

הכנה מקדימה: קריאת מאמרים הנחיות:

1. הגדר לעצמך את המושג תוקפנות, את הביטויים השונים לתוקפנות שאתה מכיר ואת הגירויים שעלולים לגרום לתוקפנות, בין אנשי הצוות לילדים ובין אנשי צוות לבין עצמם ומשפחותיהם:

- בטיפול ישיר בילדים
- בביקור רופאים

2. צפה ב:

- העברת משמרת
- ישיבת צוות
- חלוקת תרופות
- מפגשים עם ילדים
- שיחות אישיות
- ארוחה

ו**חפש** ביטויים לתוקפנות. **העלה** אותם על הכתב ו**נסה** להסביר את הביטויים שראית. למה הם קשורים, מתי הם הופיעו, מתי נעלמו ועוד.

3. **ראיין** אנשי צוות במחלקה לגבי הנושא וברר – מתי הם מפרשים התנהגויות כתוקפניות, איך הם מסבירים את התוקפנות שלהם כאנשי צוות ואת התוקפנות של החולים. האם התוקפנות שמופיעה בכותלי המחלקה שונה מזו שמופיעה במקום אחר. כיצד הם מתמודדים עם התוקפנות עם מה קשה להם.

4. **ראיין** ילדים ובני משפחותיהם בנוגע לנושא התוקפנות. ברר איתם את הנקודות הללו. כיצד הם מתמודדים עם התוקפנות, עם מה קשה להם.

5. **סכם** לעצמך איזה מתוך ההתנהגויות התוקפניות ניתן לייחס לסביבה, להתנהגויות הצוות, איזה הן תגובות שרשרת או קשורות למצב קליני, או הסברים אחרים.

6. **ברר:**

- מה בסביבה הפיזית מעודד איררה תוקפנית ומה מעודד איררה אחרת?
 - איזה סימפטומים מהמחלות מהן סובל הילד קשורים לתוקפנות.
 - איך הטיפול התרופתי קשור לתוקפנות וכיצד תוקפנות קשורה לטיפול תרופתי.
 - איך חוק זכויות הילד מתייחס לתוקפנות ומטפל בה.
 - כיצד מדווחת התנהגות תוקפנית ברשומות? כיצד מדווחת בע"פ? איזה שימוש עושה הצוות המטפל במידע שמתקבל. אפיין את הדיווח שהופיע.
 - כיצד המערכת מטפלת בביטויי תוקפנות של הילדים? של הצוות?
7. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
8. **סכם** את ממצאיך והגש למדריךך.

משפחה

מטרה: זיהוי התפקידים השונים, הדילמות והקשיים איתם מתמודדת המשפחה שמלווה ילד.
הכנה מקדימה: קריאת חומר על משפחה (מתוך פעילויות למידה בקהילה- שנה ב')
הנחיות:

- הגדר לעצמך את המושג משפחה והתייחס להשפעה התרבותית והחברתית של המשפחה. מהו מבנה ותפקיד המשפחה המודרנית. תאר תהליכים שמתרחשים במשפחה בזמן שכן משפחה ילד.
- ראיין אנשי מקצוע לגבי:
התפיסה שלהם את תפקיד המשפחה בהתמודדות עם מחלה של בן המשפחה
המשמעות של המשפחה בהיענות לטיפול
מקום בני המשפחה בקבלת החלטות טיפוליות
הקשר שיוצר עם משפחות
מדיניות המחלקה בכל הנוגע לטיפול במשפחה, לתמיכה במשפחה, ולקשר בין המשפחה לילד.
בדוק מהי מדיניות המחלקה לגבי התערבות וקשר עם המשפחה.
- בחר מספר ילדים השונים זה מזה (בחר אחת מהאפשרויות הבאות):
 - חולים כרוניים לעומת אקוטיים
 - חולים מתרבויות שונות
 - חולים צעירים לעומת קשישים
 - חולים עם משפחה רחבה לעומת חולים עם משפחה מצומצמת מאוד.
 - חולים עם משפחה מעורבת בטיפול לעומת משפחה שאינה מעורבת.
צפה באינטראקציות של ילדים אלו ובני משפחותיהם וחפש ביטויים לקושי, רגשות, שאלות שעולות, דילמות, תוקפנות ועוד. אפיין את דפוסי התקשורת שעולים.
ראיין את החולים ואח"כ, בנפרד, ראיין את בני משפחתם:
על הקשרים במשפחה, משמעות הקשר עבורם בנוגע למחלה, השפעת המחלה על בני המשפחה, האופן שבו תומכים בני המשפחה, מעורבות המשפחה בקבלת החלטות ובטיפול, בעיות הנובעות ממעורבות זו, דרכי ההתמודדות עם הבעיות במשפחה.
שאל לגבי הקשר בין המשפחה למטפלים – מה רצוי ומה מצוי.
בסוף הראיין הגדר את התפקיד שהמשפחה קבלה.
תן הסבר לשוני שמצאת בין המשפחות השונות.
- ראיין את אנשי הצוות המטפלים באותם ילדים:
האם ואיזה קשר נוצר עם המשפחות, לגבי מה, מי יזם את הקשר, מה חשיבות מעורבות המשפחה במקרה הספציפי להחלמת הילד ורווחתו.
- ציין פערים בין מה ששמעת מהחולים ומשפחתם למה ששמעת מאנשי הצוות.
הכן דיווח אותו לדעתך יש לרשום בתיק הילד: ציין מה חשוב שידעו על המשפחה ומה שרלוונטי לשמירת קשר טיפולי טוב עמם.
- חפש בתיקי החולים דיווחים הנוגעים למשפחות. על מה מדווחים ועל מה לא?. האם הדיווח שיפוטי?
תן הסבר לפערים בין הדיווח שלך לדיווח הקיים.
- הגש מסקנותיך בכתב למדריך.

הומור

הנחיות:

1. מלא שאלון מקדים בנושא חוש הומור, תגובות הומור במצבים שונים.
2. חשוב לעצמך ורשום:
 - א. כמה פעמים ביום את/ה צוחקת וממה ולמה?
 - ב. כמה פעמים במהלך יום התנסות את/ה צוחקת וממה?
 - ג. מה הדבר האחרון שהצחיק אותך?
 - ד. האם ובאיזה מצבים (פרט) מצאת את עצמך צוחק עם הילד שלך ו/או משפחתו. אם לא, מדוע?
 - ה. האם ובאיזה מצבים מצאת את עצמך צוחק עם חבריך לקבוצה, האם עם המדריכה, האם עם צוות מטפל. אם לא, מדוע?
3. צפה באינטראקציות שונות של אנשי צוות וילדים וחפש ביטויים לשימוש בהומור בקשר הטיפולי, הגדר והסבר.
 4. ראיין אנשי צוות שונים – אחריות, רופאים, צוות פרה-רפואי, בקשר להומור:
 - א. בקש דוגמאות ל"הומור שחור" שבו משתמשים אנשי צוות מטפל?
 - ב. מה עמדתם לגבי שימוש בהומור בקרב ילדים ומטפלים?
 - ג. מה לדעתם הקשר בין הומור וכאב, התמודדות עם מצבי לחץ.
 - ד. האם הם משתמשים בהומור כאסטרטגיה טיפולית, באיזה אופן, אם לא מדוע?
 - ה. האם הם משתמשים בהומור כאסטרטגיה להתמודדות עם קונפליקטים ופתרון דילמות, באיזה אופן, אם לא מדוע?
 5. ראיין ילדים ובני משפחותיהם בקשר להומור:
 - א. בקש דוגמאות ל"הומור שחור" שבו משתמשים הילדים או בני משפחותיהם, בקש הסבר שלהם.
 - ב. איזה מצבים מצחיקים היו להם במהלך האשפוז הזה או אשפוזים אחרים, או איזה מחוויות אשפוז הם יכולים לצחוק או לספק בחיוך כעת.
 - ג. על מה צוחקים אנשי צוות?
 - ד. למי מהצוות יש הומור ואיך זה מתבטא מולם?
 - ה. איזה שימוש הם חושבים יש להומור במצבים אלו?
 1. מתי נתקלו בשימוש בהומור שלא התאים להם?
 6. ראיין אנשי צוות סיעודי בכיר – אחות אחראית, מפקחת ועוד, על עמדתם לגבי שימוש בהומור באינטראקציות טיפוליות, בניהול צוות. בקש דוגמאות.
 7. בחר ילד או קבוצת ילדים ובקש את הסכמתם לבדוק איתם כמה מרכיבים של הומור:
 - א. מה חשוב על שימוש בהומור באינטראקציות טיפוליות.
 - ב. ספר לילד מספר בדיחות בקשר רופא ילד וברר מה מצחיק אותו ולמה, מה זה מזכיר לו (השתמש בבדיחות שנמצאות בנספח או מצא בדיחות אחרות לפי ראות עיניך).
 - ג. הראה לילד מספר קריקטורות ובקש ממנו לחבר משפט שמתאר את הקריקטורה, ברר אותו מה מצחיק אותו ולמה (השתמש בקריקטורות שנמצאות בנספח).
 - ד. בקש מהילד שינסה לתאר חפצים או איבזרים שונים שנתקל בהם במהלך האשפוז בצורה הומוריסטית.
 - ה. שאל את הילד על איזה נושא או מצב היה רוצה לצחוק ולא יכול לעשות זאת, מדוע?

1. אם יכול לנסח "חוק מרפי" שלו לגבי הניסיון והטיפול שעבר במהלך האשפוז הנוכחי או אשפוזים אחרים ("חוק מרפי" – הבלתי צפוי והבלתי רצוי תמיד יקרה כמו – כשאתה ממהר תמיד יהיה רמזור אדום, כשהפרוסה נופלת, היא תמיד על הצד המרוח).
2. לאחר הדין והברור בנושא מה חושב כעת על שימוש בהומור באינטראקציות טיפוליות, מתי רואה את עצמו משתמש בהומור במהלך קבלת טיפול, קושי, מצבים של כאב, לחץ ועוד.
3. סכם את ממצאיך לגבי עצמך, הצוות המטפל וילדים ומשפחותיהם:
 - הסבר את העמדות השונות, אם ישנם פערים הסבר אותם וכיצד הם משפיעים על האינטראקציה הטיפולית.
 - בחן את המשמעות החיובית של שימוש בהומור, איזה השפעות יש למציאות ללא הומור, איך היית רוצה ליישם את מסקנותיך?
 - הצג את ממצאיך בפני הקבוצה והמדריכה.
8. כתוב רפלקציה על החוויות שחווית
9. שתף את המדריך וקבוצת הסטודנטים בחווייתך ותבונותיך

אסרטיביות

הנחיות:

- הגדר** לעצמך מה ההבדל בין אגרסיביות, אסרטיביות ופאסיביות. ברר לעצמך, מה מבין ההתנהגויות האלו מאפיינות אותך ובאיזה מצבים, עד כמה נדרשת התנהגות אסרטיבית בטיפול בחולים ובאיזה אופן, תן דוגמאות.
- ראיין** אחיות, רופאים, צוות פרה רפאי לגבי האסרטיביות:
 - ההגדרות של אסרטיביות, אגרסיביות ופאסיביות.
 - מתי הם מתנהגים באופן אסרטיבי, בהקשר לאיזה מצבים. בקש דוגמאות התנהגויות לכך.
 - מה הם חושבים שהם משיגים בהתנהגות אסרטיבית ומה לא ומדוע.
 - בקשר עם חולים - מתי הם מתנהגים באופן אסרטיבי ולאיזה צורך, מה התוצאות של התנהגות כזו.
- ראיין** ילדים ובני משפחותיהם:
 - מה הם מגדירים כאסרטיביות מבחינת הצוות המטפל, אם ניתן לתת דוגמאות.
 - מה הם מרגישים עם ההתנהגות האסרטיבית של הצוות המטפל במה זה מסייע / מעכב את הטיפול.
 - עם מי מהצוות המטפל הם מרגישים בנוח לפרוק את הלב, לספר מה קשה להם ומה הם מרגישים, האם אלו הם שמתנהגים באופן אסרטיבי יותר או פחות.
 - איזה המלצות יש להם לצוות מטפל בנוגע לשימוש באסרטיביות עם ילדים.
- צפה** באינטראקציות בין צוות מטפל לילדים ובין צוות מטפל לפני עצמו והגדר איזה התנהגויות היו אגרסיביות, אסרטיביות ופאסיביות. **תן דוגמאות ונמק.** מרכיבי התנהגות אגרסיבית הם:
 - הבעה עצמית מוצלחת של רגשות אישיים, ערכים, עמדות גם הנתפסים כחיוביים – אהבה, חובה, הערכה, הסכמה, וכנתפסים כשליליים – כעס, חוסר הסכמה, חוסר שביעות רצון והטרדה וכן הימנעות מהתנצלות יתר, מחרדה ומדאגה מוגזמת לרגשות האחר.
 - עמידה על זכויות ורגשות אנושיים שמקובלים מבחינה חברתית.
 - תגובות ספציפיות:
 - היכולת לומר לא
 - היכולת לבקש בקשות או טובות
 - היכולת להביע רגשות חיוביים או שליליים
 - היכולת ליזום, להמשיך ולסיים שיחות
 - קבלה ונתינה של מחמאות, עמידה על זכויות (לוח זמנים, מטלות...)
 - הבעת דעות אישיות או חוסר שביעות רצון.
- ראיין** את המדריך שלך לגבי הגדרותיו לאסרטיביות, אגרסיביות ופאסיביות של סטודנט ומדריך. בקש ממנו דוגמאות למקרים בהן צפה התנהגות אסרטיבית של מודרך, אגרסיביות, פאסיביות, ובקש ממנו שיגדיר מה היה משנה בהתנהגות כדי להופכה להתנהגות אסרטיבית. בקש ממנו דוגמאות להתנהגויות אסרטיביות שלו למול מודרכים או צוות (לאו דווקא מהקבוצה הנוכחית) ובקש שינתח אותם ויסביר.
- חזור לעצמך** – מתי הרגשת שהמדריך התנהג אליך בצורה אסרטיבית ומתי לא. השווה את ההגדרות והדוגמאות של המדריך למחשבות שלך.
- סכם** את הבנותיך לגבי הגדרות של התנהגות אסרטיבית למול התנהגות אגרסיבית או פאסיביות. השימוש של אסרטיביות במהלך אינטראקציות טיפול מול ילד או מול אנשי צוות. היתרונות של שימוש באסרטיביות מול אגרסיביות ופאסיביות. מה היית משנה בהתנהגותך ובהתנהגות הצוות כדי להופכם לאסרטיביים יותר.
- כתוב** רפלקציה על החוויות שחווית
- הצג** את ממצאיך בכתב למדריך ולקבוצת הסטודנטים ודון עימם.

פעילות למידה בנושא דימוי גוף

מטרות: היכרות עם המושג דימוי גוף

זיהוי מרכיבים של דימוי גוף בתפיסת המחלה אצל חולים כרוניים

הנחיות:

- 1. הסבר לעצמך** מה זה דימוי גוף. איך אתה תופס את גופך. התייחס גם לנקודות הבאות:
איזה איברים/אתה לא מרוצה ורוצה שיהיה שינוי, מהו השינוי
איזה איברים/אתה לא מרוצה אבל משלים עם הקיים
איזה איברים/אתה מרוצה
הסבר את עצמך. כתוב את התייחסותך האישית
- 2. קרא את ההגדרות** הבאות לגבי דימוי גוף **ובחר** את המתאימה לך ביותר, הסבר.

- ייצוג תפיסתי שיש לנו על גופנו. מודל או סכמה המייצגת את הגוף בתפיסתנו. אין גבול למספר המרכיבים התוכניים האפשריים כגון: חוזק, יופי, גמישות, משיכות מינית וגודל.
- "סכימה הפלסטית" או המודל שיש לאדם לגבי גופו. דגם זה היינו תוצאה של ארגון ואחד הניסיונות התחושתיים בגופו. מקור התחושות הוא התנועה והשינוי בתנוחות הגוף. הסכמה הגופנית משמשת מסגרת התייחסות להערכת התנועות ומצבי הגוף. כל תנועה יוצרת תחושות המאורגנות ומפורשות על ידי המוח, בהתאם לסכמות הגופניות, שנוצרו מהתחושות של תנועות קודמות (Head 1920)
- עמדות מודעות או לא מודעות ביחס לגוף, אשר המידע לגביהן מגיע מן המערכות הפיזיולוגיות ומן המערכות הקוגניטיביות. דימוי גוף מהווה גורם המכוון את תפיסת האדם והוא משפיע על קליטת הגירויים והמידע הסביבתי. (שידלר, 1953, 1958).
- דימוי גוף הוא השתקפות המודעת והלא מודעת הקוגניטיבית והאפקטיבית, שיש לאדם כלפי גופו. ככל שיש לאדם יכולת דיפרנציאציה בין הגוף והסביבה, הדימוי הגופני חיובי יותר. הדימוי הגופני היינו תוצר של האינטראקציה בין הגוף והסביבה הפיזית והחברתית (ויטקין, 1965).
- רגשות הפרט ועמדותיו כלפי גופו והצורה בה הוא מארגן תפיסות אלו. איכות דימוי הגוף נקבעת לפי מידת הביטחון שהאדם חש בגבולות גופו. ככל שהאדם תופס את גבולות גופו כמעניקים מחסום ובטחון, דימוי הגוף בעל איכות גבוהה יותר. השינויים האובייקטיביים החלים בגוף במשך חיי היחיד משפיעים על איכות החוויות שיש לאדם בעת האינטראקציה של אברי גופו עם הסביבה (פישר וקליבלנד 1968).

- 3. ראיין ילדים** שונים לגבי דימוי הגוף שלהם. אתה יכול להשתמש באחת או יותר מהטכניקות הבאות:

- 3.1 הבא לילד** דף חלק וכלי כתיבה. **בקש** מהילד שייציר את גופו ויתאר את האיברים השונים, בקש/ברר איתו את התייחסויותיו למערכות הגוף השונות.
- 3.2 הראה לילד** את הדמות של האדם ובקש ממנו שייציר/שיסמן בתוך הדמות את האיברים השונים, יכול לציין את האיברים שמרגיש ש"בגדו בו" ואיזה איברים מרגיש שמפיק תועלת ו/או הנאה.
- 3.3 הקרא לילד** את שמות האיברים המופיעים ברשימה הבאה ובקש ממנו להתייחס אליהם:

- ראש
- עיניים
- אוזניים
- פה

- לב
- בית החזה/חזה
- קיבה/מערכת עיכול/מעיים
- מערכת השתן
- מערכת הרבייה
- גניטליה
- רקטום
- גפיים/ידיים/רגליים

5. **נתח** את דברי הילדים- מהו ההיבט הרגשי שעולה מדיון באיברים השונים- איזה איברים מעלים רגשות מסוימים, מהו הידע המתלווה לאיברים השונים, מה הקשר בין דימוי הגוף לתפיסת המחלה, להיענות לטיפול, למצב רוח ועוד.

4. **סכם** את התייחסויות הילדים לתובנות שלך והצג אותם לחברי הקבוצה והמדריך.

פעילות למידה בנושא תקווה בתהליכי שיקום

- מטרות:** 1. הכרות עם המושג תקווה כמקדמת החלמה ושיקום
2. הכרות עם התערבויות טיפוליות שונות שמשתמשות בתקווה כאמצעי לקדם החלמה ושיקום.

הנחיות:

1. **קרא** חומר תיאורטי על הנושא תקווה
2. **סכם** לעצמך מהם המרכיבים של תקווה שעשויים לקדם את מצבו הבריאותי של ילד
3. **ראיין** אנשי צוות על מושג התקווה. בקש מהם שיגדירו לך אותו, ויפרקו את ההגדרה למרכיבים. בנוסף, בקש כי יתייחסו גם להתערבויות שמקדמות תקווה שהם מבצעים או מכירים. ברר איתם מתי הם מרגישים חוסר תקווה. כיצד תחושות אלו ואחרות משפיעות על התהליך הטיפולי.
4. **עיין** בתיקי ילדים וציין לעצמך:
 - באיזה שלב של המחלה הם נמצאים
 - מה הם המשאבים האישיים של הילדים
 - כיצד עיצב הניסיון הקודם של הילדים על התהליך הטיפולי את התקווה שלהם.
 - איזה התערבויות מכוונות להשגת תיקווה נעשו עם הילדים. כיצד השפיעו התערבויות אלו.
5. **ראיין** ילדים על מושג התקווה בחייהם. ניתן להיעזר בנקודות הבאות:
 - אמונות של הילדים על מחלות ובעיות בריאותיות.
 - ידע והבנה שלהם על מצב המחלה.
 - דפוסי התמודדות עם משברים.
 - מטרות שיש להם בחיים ובהקשר למחלה/בעיות בריאות
 - המוטיבציה שלהם להשיג את המטרות הללו.
 - התמודדות עם שינויים
 - מהות העיסוק שלהם בחיים ובמשמעותם
 - מה משמעותי בניהם בתהליך הטיפול
 - עיסוק בדת כדרך לקיים משמעות
 - הומור וצחוק כדרך התמודדות
 - עיסוק בספורט, אסטטיקה, אמנות, בעלי חיים ועוד כדרך התמודדות
 - הגורמים לחוסר תקווה
6. **תכנון** התערבויות מעוררות תקווה אצל הילדים שראיינת. השתמש בספרות, המלצות אנשי הצוות, ובניסיון האישי שלך.
7. **צפה** בהתערבויות שונות שמבוצעות לילדים אלו וחפש מרכיבים שמכוונים לתקווה או שימוש בתקווה כדרך לשקם את הילדים.
8. **סכם** לעצמך תובנות לגבי המושג תקווה והקשר לטיפול השיקומי.
9. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

פעילות למידה - יצירת קשר טיפולי

מטרות:

יצירת קשר קצר מועד עם ילד
יצירת בסיס לאמון ובטחון
זיהוי מצבים רגשיים

הנחיות:

1. צפה במפגשים קצרים בין מטפל לילד. למשל, בעת קבלת משמרת, ביקור רופאים, לקיחת סימנים חיוניים לילדים, טיפול בפצע, האכלה, הדרכה לבדיקה וכדומה.
2. הבהר לעצמך מהו הקשר שנוצר בין המטפל לילד בעת המפגש:
האם איש הצוות הציג את עצמו? האם הם משוחחים? מי יוזם את השיחה? איך באה לידי ביטוי ההתעניינות בחולה ובמצבו? איזה ביטויים לא מילוליים תרמו ליצירת הקשר? מה לדעתך, שידר המטפל לילד בעת המפגש?
3. בחר 3 ילדים שזקוקים לאומדנים מסוימים (סימנים חיוניים, אומדן כאב, נשימה, פצע וכדומה).
4. ערוך את האומדנים ונסה ליצור קשר עם הילדים בזמן המפגש סביב ביצוע האומדן.
5. סכם לעצמך בכתב:
כמה זמן ארך כל מפגש?
כמה זמן הוקדש למדידה עצמה וכמה ליצירת הקשר?
האם ואיך בא לידי ביטוי החוזה ביניכם?
באיזו דרך ניסית ליצור קשר עם הילדים? (מילולי, לא מילולי, סביב תוכן מסויים, ישיר, דרך בן משפחה...)
אל מי היה לך קל יותר להתקרב, ליצור קשר? במה זה קשור, לדעתך?
מה למדת עליהם במפגש, מעבר לערכי האומדנים שערכת? מה חשיבותם נתונים אלה לטיפול?
מה, לדעתך, היתה הרגשתו של הילד לאחר המפגש?
מה תרם המפגש לקשר הטיפולי?
6. סכם מהן הבנותיך לגבי יכולתך ליצור קשר קצר מועד עם ילדים.

קשר טיפולי ואוירה טיפולית

רקע

הבנת המושגים קשר טיפולי ואוירה טיפולית חיוניים לכל מטפל. לאוירה הטיפולית יש השלכות על מהות הקשר הטיפולי והשגת היעדים הטיפוליים.

מטרות

1. הכרות עם המרכיבים, שלבים ותהליכים של קשר טיפולי.
2. הכרות עם המרכיבים ותהליכים של האוירה הטיפולית.
3. הבנת ההשפעות ההדדיות בין שני המושגים.
4. הבניית הקשר והאוירה הטיפוליים בשיטות התערבות.

הכנה

קריאת הגדרות של קשר טיפולי ואוירה טיפולית המצורפות.

הנחיות

1. א. חשוב על סיטואציות טיפוליות מוצלחות שבהן צפית או היית מעורב כלקוח בעבר וכתוב אותן.
ב. השווה אותן לסיטואציות טיפול לא מוצלחות בהן צפית או היית מעורב.
ג. נתח את הסיטואציות על פי מאפייני הקשר הטיפולי והאוירה הטיפולית.
ד. הגדר מה עושה את הקשר הטיפולי למוצלח ומה מעכב אותו וכיצד האוירה הטיפולית השפיעה על הקשר.
ה. סכם את ממצאיך בכתב.
2. ראיין אנשי צוות, אחות אחראית וילדים (שאלות מפורטות בהמשך).
3. לאחר כל ראיין:
א. נתח את הסיטואציות עליהן שמעת על פי מאפייני הקשר הטיפולי והאוירה הטיפולית.
ב. הגדר מה עושה את הקשר הטיפולי למוצלח ומה מעכב אותו וכיצד האוירה הטיפולית השפיעה על הקשר.
ג. הבהר מה מפיק המטפל מהקשר?
ד. חשוב לעצמך כיצד משפיעה השקפת העולם של כל סקטור על הגדרותיו את מהות הקשר הטיפולי ומאפייני האוירה הטיפולית (האם כל סקטור מתמקד בדברים שונים או שיש דמיון).
ה. סכם את ממצאיך בכתב.

ראיונות

ראיין אנשי צוות: אחות מהמחלקה, עובדת סוציאלית, דיאטנית, פסיכולוגית, מרפאה בעיסוק, לגבי השאלות הבאות:

- א. באיזה סיטואציות או מול איזה ילדים חשוב לך ליצור קשר חזק יותר עם ילדים?
ב. חשוב על סיטואציות מוצלחות שבהן נוצר קשר טיפולי מוצלח.
ג. השווה אותן לסיטואציות טיפול לא מוצלחות בהן היית מעורב.
ד. מה לדעתך עשה את הקשר הטיפולי למוצלח? ללא מוצלח?
ה. מה ניתן ללמוד מהסיטואציות שתארת על מאפייני הקשר הטיפולי והאוירה הטיפולית?
סכם את ממצאיך בכתב.
- ראיין ילדים:
- א. בקש מהילד להזכר בסיטואציות שבהן הרגיש שטיפלו בו טוב.
ב. בקש מהילד להשוות אותן לסיטואציות טיפול לא מוצלחות בהן היה מעורב.
ג. מה לדעתו עשה את הקשר הטיפולי למוצלח? ללא מוצלח?
ד. מהו לדעתו הקשר הטיפולי והאוירה הטיפולית?
ראיין בני משפחה:
 - א. בקש מבן המשפחה להזכר בסיטואציות שבהן הרגיש שטיפלו בו טוב.
ב. בקש מבן המשפחה להשוות אותן לסיטואציות טיפול לא מוצלחות בהן היה מעורב.

- ג. מה לדעתו עשה את הקשר הטיפולי למוצלח? ללא מוצלח?
 ד. מה לדעתו חלקה של המשפחה בבניית הקשר הטיפולי עם הילד?
 ה. האם וכיצד בונה הצוות המטפל אורה טיפולית התומכת במשפחה?
 צפה באינטראקציות של אנשי צוות ומטפלים:
 א. תאר את האורה במקום הארוע במקום הארוע על פי מאפייני האורה הטיפולית.
 ב. זהה מרכיבי קשר טיפולי בסיטואציה.
 ג. בדוק במה שונה קשר זה שצפית בסיטואציה מסוגי קשרים אחרים שאתה מכיר (קשר חברי, קשר זוגי, קשר הורה-ילד).
 ד. הגדר מה לדעתך קידם את הקשר הטיפולי ומה עיכב.

הגדרות לקשר הטיפולי

רוזנהיים – קשר טיפולי הוא החממה המספקת תנאים אופטימליים לשינוי וצמיחה אישית של הילד.

קומפטון וגאלווי (1975) – קשר מזין המכיל פוטנציאל לשינוי וגדילה אצל המטפל והילד, כשהבסיס לקשר מצוי בערכים של קבלה והכרה בזכותו של כל פרט להתקיים ולהיות חשוב ומוערך.

הקשר הטיפולי המקצועי מול קשר בין חברים

מטפל – ילד	חבר לחברו
יזום ע"י הפונה, ע"י המטפל, או כפוי.	מקרי, ספונטני. אין כפייה
תחושת אמביוולנטיות וקונפליקט. רצון להפגש כדי להעזר, ומצד שני תחושות של בושה, מבוכה, השפלה, כשלון, התנגדות.	יש רצון להיות בקשר. אין בד"כ תחושות אמביוולנטיות. אין התנגדות.
שימוש במיומנויות ובערכים מקצועיים של המטפל: האזנה אוהדת, קבלה וחוסר שיפוטיות, התחלקות ברגשות, אמפטיה. כבוד לפונה ועניין בו, דאגה ואיכפתיות, סודיות ופרטיות.	סימפטיה הדדית, קבלה אך תיתכן מידה מסוימת של שיפוטיות. אמון, כנות, הערכה וכבוד הדדיים. קיימת מעורבות רגשית והזדהות. התחלקות ברגשות, חם, אמפטיה.
א. התערבות בעבר, בהווה, דגש על הכאן ועכשיו ב. המוקד הוא הילד. אין מקום לבעיותיו וצרכיו של המטפל. במובן זה הקשר הוא אסימטרי.	בד"כ התמקדות בנושאים עכשוויים, בצרכיהם של שני החברים. האחריות מוטלת על שניהם. המוקד סימטרי.

מטרות הקשר	מכוון להביא את הילד לשינוי וצמיחה. לכן הקשר המקצועי הוא אמצעי ולא מטרה. הוא האמצעי המאפשר לתהליך ההתערבות להתקיים.	מענה לצורך אנושי בסיסי, חברתי, של להיות בקשר, כלומר הקשר יכול להיות אמצעי וגם מטרה בפני עצמה.
מרכיב הזמן בקשר וסיום הקשר	הקשר מוגבל בזמן. הוא מסתיים ברגע שההתערבות הטיפולית מסתיימת, ברגע שהמטרה הושגה. ההתערבות מתוכננת ומשתנה בהתאם.	קשר חברי יכול להימשך כל החיים. אין הגבלה בזמן.
מקום המפגש	מקום מתן הטיפול או מקום רלוונטי למטרת הטיפול.	לא רלוונטי.

אווירה טיפולית

להלן שלושת המרכיבים של האווירה הטיפולית והעקרונות הנובעים מהם:

המבנה והארגון של המחלקה	גישת הצוות הרב מקצועי	יחסי הצוות בינם לבין עצמם
<ul style="list-style-type: none"> המבנה הפיזי נעים, נוח, מרגיע ומשרה אווירה של בית והרגשת ביטחון. הסביבה הטיפולית מאפשרת לכל ילד את הפינה האישית שלו. 	<ul style="list-style-type: none"> מעודדת את מעורבות הילדים בקביעת הנוהלים הקשורים בחייהם ובתכניות הטיפול האישיות. מעודדת את הילד לקבל החלטות עצמאיות וקבלת אחריות ומשמש כשטח אימון לקראת החוץ. מאפשרת לילדים להביע את בעיותיהם והקונפליקטים שלהם ומנסה להבין אותם. מאפשרת לכל ילד פעילויות אישיות אשר יכולות לכלול מתחום הספורט ואמנות ועד להכשרה במיומנויות בין אישיות. מאפשרת אווירה ליברלית ודמוקרטית בין הצוות המטפל והילדים. 	<ul style="list-style-type: none"> הסביבה הטיפולית צריכה להיות בעלת קשרי עבודה יעילים בין חברי הצוות המטפל. יחסים הרמוניים – מאפשרים שכל אחד יתפקד ויתן את המירב שבו כדי לקדם את האינטרסים של הילדים. מתן כבוד והערכה לכל אחד מחברי הצוות. לאפשר שיחה יעוץ והקשבה גם בזמן שיש מחלוקות.

היחידה הקלינית

	<ul style="list-style-type: none">• מסייעת ומעודדת את הילדים לשמור ולבסס את הקשר עם הקהילה ובכך להראות לילדים כי ביכולתם להשתלב.• מאפשרת ומעודדת את הילדים להשתלב מחדש במסגרת המשפחה בקצב המתאים להם, תוך עידוד המשפחה למעורבות.	
--	---	--

אוריינטציה למחלקת אשפוז פעילות 1

רקע

הכרת הסביבה הארגונית שבה אנו עובדים מהווה צעד ראשון בעבודה בסביבה חדשה. הכרות מקיפה ורחבה מאפשרת התמצאות במבנה הפיזי ובמבנה האנושי.

מטרות

1. הכרת מבנה המחלקה
2. הכרת התפקידים של הצוות המטפל ויחסי הגומלין ביניהם
3. היכרות עם הסביבה האנושית-לקוחות.

הכנה מקדימה

סעיפים 1 ו-2

הנחיות

1. **הצע** רשימה של המרכיבים מהם בנויה מחלקה. **הגדר** את הצרכים של החולים, התפקידים השונים של אנשי הצוות, מטרות טיפוליות והתאם להם את המבנה תוך שאתה מתכנן מיקומם במרחב המחלקתי.
2. רשום לעצמך מהן ההנחות המקדימות שלך לגבי אנשי הצוות המקצועי או אחרים הנוכחים ופועלים במחלקה.
3. **רשום** לעצמך את ההנחות המקדימות שלך לגבי אוכלוסיית המאושפזים; משפחותיהם; הסיבות לאשפוזם ונחיצות האשפוז.
4. **סרוק** את הרשומות (גיליונות רפואיים וסיעודיים) והוצא נתונים על פי קריטריונים אלה: אבחנה, גיל, מקום מגורים, בדיקות, תרופות, טיפולים.
5. **שרטט** על סמך הנתונים שנאספו, פרופיל של אוכלוסיית החולים, והסיבות לאשפוזם.
6. **הצע** רשימת תפקידים ועיסוקים לצוות הסיעודי והרב מקצועי
7. **ראיין** את אנשי הצוות במחלקה לגבי תפקידי האחות והצוות הרב מקצועי
8. **השווה** בין הרשימות המקדימה שלך ובין אוסף התפקידים והעיסוקים במציאות.
9. **סייר במחלקה**, מצא ורשום את המרכיבים השונים שציינת ואת מיקומם במרחב המחלקתי
10. **הצע** רשימת תפקידים של הצוות הסיעודי והרב מקצועי הרלוונטיים למחלקת אשפוז. הגדר תפקידים
11. **השווה** בין הצעותיך לבין המצב הקיים.
12. **סכם** מהם היתרונות והחסרונות בהצעתך מול הקיים במציאות
13. **ציין**, מה מסייע לך לזכור את מבנה המחלקה, מיקום האביזרים ואת תפקידי הצוות המורחב.
14. שתף את עמיתך בתובנות שגיבשת לאור פעילות זו.

אוריינטציה למחלקת אשפוז פעילות 2

מטרה: הכרת תפקיד המחלקה
הכרת אוכלוסיית המאושפזים
הכרת מדיניות הטיפול

הכנה מקדימה:

הזמן המוקצב: 4 – 5 שעות

הנחיות:

1. סרוק את כל הרשומות (גיליונות הילד במחלקה ורשומות סיעודיות, רפואיות) והוצא את הנתונים הבאים:

אבחנה	גיל	מקום מגורים	בדיקות	תרופות	טיפולים

2. **הבהר** לעצמך על סמך הנתונים:
 - א. מי אוכלוסיית החולים (גיל, סיבות לאשפוז, מוצא וכד')?
 - ב. מהן הבדיקות השכיחות?
 - ג. איזה תרופות ייחודיות למחלקה?
 - ד. מהי מדיניות הטיפול (כפי שמתקף בטיפולים)?
 - ה. איזה סוגי מעקב קיימים?
 - ו. מה המדיניות כלפי המשפחה?
3. **בחר** מספר אבחנות **ותן** רציונל לסיבת האשפוז, תהליך הטיפול ונהליו. ראיין אנשי צוות להשלמת המידע החסר לך.
4. **ראיין** אנשי צוות סיעודי או אחר לגבי תחומי פעילותם, גישות טיפול ייחודיות, מאפייני המחלקה.
5. **ראיין** חולים לגבי הסימפטומים שסבלו, מהלך הטיפול שעברו, ההכנה שקבלו, ההדרכה, היחס, השיתוף של בני המשפחה.
6. **ראיין** אנשי צוות לגבי מדיניות / נהלים / שיגרה בנוגע לניהול סימפטומים, טיפולים, הדרכות, שיתוף בני משפחה.
7. **ציין** מהם הפערים בין נקודות הראות של החולים לעומת אנשי הצוות.
8. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
9. **שתף** את שאר הסטודנטים במסקנותיך במהלך הדיון הקבוצתי.

תיעוד ורישום (1)

רקע

התיעוד ברשומה הסייעודית מלווה כל פעילות מקצועית. על המידע להיות קצר, מדויק, ממצה, רלוונטי ואובייקטיבי. התיעוד מסכם את העשייה ומשמש כבסיס להמשך טיפול בילד. על התיעוד לעמוד בבחינה אתית וחוקית - **רשמת עשית, לא רשמת לא עשית**

מטרות

1. בחינת אפשרויות שונות לתיעוד המידע והתהליך הטיפולי של הילד
2. בדיקת מטרות ויעילות הרישום על סוגיו השונים
3. בחינת היתרונות והחסרונות של טכניקות רישום במחלקה

הנחיות

1. **התחלקו** לזוגות ובחרו בעזרת המדריך ילד
2. **אחד מכם יאסוף** מידע מהילד ומהרשומה הרפואית בלבד. **בן הזוג יאסוף** נתונים מהרשומות הסייעודיות בלבד (במהלך איסוף הנתונים לא ישוחחו בניהם בני הזוג על הילד)
3. **כל אחד מבני הזוג יסכם את ממצאיו** - סיבת האשפוז, מהלך האשפוז ותוכניות עתידיות. **השוו** את הנתונים:
 - א. מה למדתם אודות הילד מהאספקט הרפואי, סיעודי - ציין מהם הפרטים החשובים לך והשווה אותם לאלו של חבריך
 - ב. מהם הנתונים בגיליון הסיעודי הדומים למה שמתקבל מהילד ומהגיליון הרפואי
 - ג. מה שונה
 - ד. מדוע
 - ה. מה נראה לך ברשומה מיותר (כמידע רלוונטי לטיפול בילד), הסבר
 - ו. מה נראה לך ברשומה חסר (כמידע רלוונטי לטיפול בילד)
 4. קרא נוהל רישום ודיווח מחלקתי והשווה לביצוע בפועל.
 5. קבע קריטריונים להערכת הרישום והדיווח מבחינה חוקית וקלינית. הסבר אותם.
 8. האם לדעתך המידע ברשומה הסייעודית היה:
 - א. בהלימה לנוהל, ב. קצר וממצה, ג. מתייחס לאספקטים גופניים ונפשיים, ד. רלוונטי, ה. אובייקטיבי, ו. עומד במבחן חוקי - על פי כללי האתיקה וחוק זכויות הילד.
 7. **בידקו** האם הייתה התייחסות להיבטים אתיים? באיזה אופן? אילו היבטים היו בפועל לעומת מה שחסר? האם ניתן להשתמש במידע זה כבסיס להמשך טיפול מיידי (בטווח של 8 - 24 שעות) בילד. באיזו מידה ניתן לשכלל את הנתונים ברשימה
 9. **סכמו** את ממצאיכם בכתב.
 10. **דווחו** על ממצאים אלו בדיון קליני. **דונו** בהשגות הקבוצה
 11. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

תיעוד ורישום (2)

מטרה:

הכרות עם עקרונות של תיעוד ורישום כחלק של איכות בטיפול וניהול סיכונים.

הנחיות:

1. **ברר** עם עצמך בכתב את עמדוּתֵיך בנוגע לתיעוד ורישום בעשייה: האם נחוץ? מסרבל? מארגן?

2. סרוק את כל הרשומות במרפאה/מחלקה וציין:

- א. מהו השימוש בהן
- ב. מהי הנגישות
- ג. מהן טכנולוגיות רישום
- ד. מהו מידע המצטבר/ מה חסר?
- ה. כיצד נשמר המידע ועד מתי.

3. השווה את התרשמותך לאחר הסריקה עם עמדותיך הראשוניות. (1)

4. ראיין אחות בנוגע לתהליך התייעוד והרישום. התמקד בהבנת מושג האיכות וניהול הסיכונים.

5. השווה את התרשמותך לאחר הסריקה עם עמדותיך הראשוניות. (2)

6. העלה תובנות, הצעות לשינוי בדיון עם עמיתך לקבוצה.

תצפית בביקור רופאים

מטרות:

1. הבנת מטרות הביקור
2. הבנת הבעיות בהם דנים בביקור (רפואיות ואחרות)
3. הכרת תפקידי המשתתפים בביקור, והאינטראקציות ביניהם.
4. העמקת הידע הרפואי והסייעודי.
5. בחינת היישום של מרכיבים מתוך זכויות הילד במהלך הביקור.

הכנה מקדימה:

קריאה מקדימה – לגבי האבחנות הטיפול והסיבוכים של החולים בחדרים בהם טיפלת.

הנחיות:

1. **ראיין** אחות אחראית לגבי מטרות הביקור ותרומת המשתתפים בו.
2. **ראיין** את החולים לפני הביקור לגבי ציפיותיהם מביקור הרופאים והרגשתם בזמן הביקור.
3. **ראיין** את הרופא / הסטז'ר לגבי מטרות הביקור ודרך הלמידה ממנו.
4. **קרא** בקרדס ובתיק הילד את הדיווחים האחרונים
5. **כתוב** את תפוקות הביקור לגבי החולים שלך לפי הבנתך.
6. **צפה** בביקור הרופאים ותאר את התהליך:
 - א. צפה במרכיבי "הטכס" של הביקור (לבוש, ז'רגון הדיבור, צורת הפניה לנוכחים, סדר כניסה ויציאה, נושאי הכלים וכד').
 - ב. מי נוכח בביקור.
 - ג. מי מנהל את הביקור ולמי מפנה שאלות. רשום את השאלות הנשאלות בביקור
 - ד. ממי מתקבל המידע על הילד ובאיזה אופן
 - ה. מה נאמר ליד מיטת הילד ומה לא
 - ו. איך נשמרת פרטיות הילד
 - ז. איך מתנהל הדיון על הילד ומי משתתף בו
 - ח. מי משתתף בתהליכי קבלת החלטות בביקור
 - ט. איזה פעילויות נכללות בביקור
 - י. איך נראה שמתנהג הילד במהלך הביקור, מה נראה כי מבין או מרגיש
7. **סכם** את התכנים שעלו בביקור:
 - א. בעיות רפואיות / סיעודיות / נפשיות / מנהליות
 - ב. תהליכי אבחון – DD
 - ג. את הפרוטוקולים / נהלים / שיטות טיפול שהוזכרו
 - ד. דילמות שעלו
 - ה. אחרים
8. **סווג** את השאלות שרשמית לקטגוריות שונות והסבר. **ציין** אילו שאלות היו עבורך מלמדות במיוחד ולמה. **ציין** אלו שאלות אינך יכול לענות כעת ואיך תצליח לקבל עליהן תשובה.
9. **שאל** את הרופא מהן תפוקות הביקור, לדעתו, לגבי החולים שלך. והשווה עם התפוקות שהגדרת לפני תחילת הביקור. הסבר את הפערים ביניהם.
10. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

11. כתוב רפלקציה על החוויות שחווית
12. הבא את התרשמויותיך והבנותיך לגבי התכנים, תהליכי הלמידה והאינטראקציות בין המשתתפים בביקור לדיון עם המדריך / אחות אחראית וקבוצת הסטודנטים.

העברת משמרת

מטרות:

1. הבנת המסרים העולים בהעברת משמרת
2. הכרת תפקידי המשתתפים, כולל הילדים
3. יישום חוק זכויות הילד במהלך העברת המשמרת
4. העברת מידע על הילדים לאנשי צוות, עם סיום הטיפול בו.

הכנה מקדימה:

בדוק האם קיים נוהל לגבי העברת משמרת וקרא בו.

הנחיות:

1. **ראיין את האחות האחראית של המחלקה לגבי:**
 - א. עמדתה ומדיניותה בנוגע להעברת משמרת והייחודיות של תהליך זה במחלקתה.
 - ב. קשיים הקשורים בהעברת משמרת (במשמרות השונות) ודרכי פתרונם.
 - ג. בעיות שעולות בהעברת משמרת אל מול חוק זכויות הילד.
 - ד. שינויים שחלו בדרך העברת משמרת במחלקה, במשך השנים.
 - ה. איך הייתה אוספת את המידע במידה ולא הייתה העברת משמרת ומאיפה.
 - ו. עמדתה לגבי מידת נחיצות העברת המשמרת והאפשרות לביטולה.
2. **ראיין אחיות (במשמרות השונות) עפ"י הסעיפים הנ"ל.**
3. **ראיין ילדים לגבי:**
 - א. הרגשתם במהלך העברת המשמרת וציפיותיהם (גם בהתייחס לחוק זכויות הילד).
 - ב. מידת שיתופם בתהליך.
 - ג. האם קיים שוני, לדעתם, בדרך העברת משמרת במשמרות השונות.
 - ד. ניסיונם לגבי העברת משמרת במחלקות אחרות בהשוואה למחלקה זו.
 - ה. הבנתם את מטרות העברת משמרת.
4. **קרא בקרדקס על מספר ילדים וציין וסווג לקטגוריות את התכנים שמוזכרים.**
5. **צפה במהלך העברת משמרת מלילה לבוקר מבוקר לערב ומערב ללילה. תאר את התהליך:**
 - א. מי משתתף ולמה?
 - ב. אילו פעילויות מתבצעות בזמן העברת המשמרת ועם מי?
 - ג. מהם התכנים שעולים?
 - ד. האם ומתי לוקח הילד חלק בתהליך?
 - ה. איך נשמרת פרטיות וסודיות הילד?
 - ו. מה מקום ותפקיד המשפחות בזמן העברת המשמרת?
 - ז. האם עולות שאלות – אילו שאלות, ממי עולות וכלפי מי מופנות?
 - ח. אינטראקציות בין המשתתפים השונים.
 - ט. צפה במרכיבי "הטכס" בהעברת משמרת (לבוש, ז'רגון הדיבור, צורת הפניה לנוכחים, סדר כניסה ויציאה).
 - י. מה נאמר ליד מיטת הילד ומה נאמר במקום אחר ואיפה?
 - יא. מה נרשם ומה לא וע"י מי?

- יב. מה חשוב לאחות המוסרת משמרת להעביר בהשוואה למה שחשוב לאחות המקבלת את המשמרת?
- יג. מהי האווירה במהלך העברת המשמרת?
- יד. האם ואילו בירורים נעשים במהלך העברת המשמרת?
- טו. דברים נוספים שהרשימו אותך בתהליך זה.
6. השווה בין התכנים שעלו בהעברת המשמרת לתכנים שמוזכרים בקרדקס. הבהר ונתח:
א. מהם התכנים שעולים גם בקרדקס וגם בהעברת המשמרת?
ב. האם קיים שוני בדרך הצגת אותו מידע בקרדקס לעומת העברת המשמרת, מהו השוני, תן הסבר לקיומו.
ג. איזה מידע לא הופיע בשניהם ולמה?
7. סכם את התכנים ואת התהליך של העברת המשמרת והחלט מה היית רוצה לאמץ ומה לשנות בדרך העברת המשמרת.
8. בצע תהליך העברת משמרת לפי מה שתכננת לחברך הסטודנט; באמצע היום מסור לאחריותו את הטיפול בילד/ים שלך וקבל לאחריותך את הילד/ים שלו. רשום לעצמך מה קרה בתהליך, תן וקבל משוב מחברך.
9. העבר את האחריות על ילדיך בסוף המשמרת, לצוות הסייעודי במחלקה, בהתבסס על השינויים והמשוב שקבלת.
10. בקש מסטודנט אחר שיצפה בתהליך. סכם לעצמך מה היה ובקש משוב מהצופה ומהצוות.
11. סכם לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
12. כתוב רפלקציה על החוויות שחווית
13. הצג את הבנותיך לגבי תהליך העברת משמרת לאחות האחראית במחלקה ודון עימה בנושא.
14. הצג מסקנותיך ואת התהליך שעברת למדריך ולקבוצת הסטודנטים.

פעילות למידה בנושא מיניות החולה

הנחיות:

- א. רפלקציה על הנושא (ניתן לבחור לענות רק על חלק מהסעיפים)
1. **כתוב/י** לעצמך מה שאת/ה יודע/ת על המושג
 2. **ברר/י** לעצמך עם מה קשה לך במושג מיניות, למה מה את/ה מתחבר/ת. **הסבר/י** מדוע.
 3. **ברר/י** לעצמך על איזה מהנושאים שקשורים למיניות היית מסוגלת/ת לשוחח עם המדריך/ה ועל איזה קשה לך. **הסבר/י** מדוע.
 4. **ברר/י** לעצמך על איזה מהנושאים שקשורים למיניות היית מסוגלת/ת לשוחח עם הילד שלך ועל איזה קשה לך. **הסבר/י** מדוע.
 5. **ברר/י** לעצמך מהי הגישה הטיפולית שלך בנוגע למיניות החולה ומחלתו.
 6. **סכם/י** לעצמך תובנות
- ב. סקירת ספרות מקצועית בנושא
1. **חפשי/י** באינטרנט ובמקומות אחרים פרסומים לילדים בנושא מיניות וחולי.
 2. **תאר/י** מהם סוגי החומרים המופיעים בהם וכיצד הם תורמים לטיפול בבעיות הקשורות למיניות וחולי.
 3. **תאר/י** איזה נושאים/בעיות /קשיים לא מופיעים וכיצד הם מעכבים טיפול בבעיות הקשורות למיניות וחולי. כיצד העדרם משפיע לדעתך על הילדים ובעיותיהם.
 4. **מצא/י** את חומר העזר המקצועיים הרלוונטיים ועיין/י בהם. בדוק מהו סוג המידע הניתן וכיצד הוא מאפשר לך
 5. **סכם/י** את הבנותיך והעלה/י מול המדריכה והקבוצה .
- ג. חשיבה קלינית
1. **קרא/י** בספרות המקצועית בסייעוד על נושא מיניות החולה.
 2. **הגדר/י** את הבעיות הסייעודיות אשר רלוונטיות לנושא זה. **ברר/י** לעצמך האם נושא מיניות החולה הוא אכן אשכול בעיות בפני עצמו, או שזהו חלק מאשכול בעיות אחרות
 3. **תאר/י** אלטרנטיבות טיפוליות שונות לבעיות במיניות שהועלו.
 4. **נסה/י** לבדוק את סעיף 2+3 מול ילד המאושפז במחלקה
 5. **סכם/י** את הבנותיך והעלה/י מול המדריכה והקבוצה .

הכנת ילד לניתוח

מטרה

הכרת נוהלי הכנת ילד לניתוח ויישומם במחלקה.

הנחיות

1. **בחר** בעזרת המדריך ילד העומד לעבור ניתוח
2. **בדוק** בספרות:
 - א. מטרת הניתוח
 - ב. מהלך הניתוח ושלביו
 - ג. הטיפול התרופתי הניתן ותופעות הלוואי הצפויות
 - ד. המערכות המעורבות ומושפעות מהניתוח
 - ה. סיבוכי הניתוח
 - ו. מעקב לאחר הניתוח
3. **אסוף נתונים** לגבי הילד:
 - א. רגישות לתרופות
 - ב. מצב גופני
 - ג. מצב נפשי
 - ד. מידת ידיעותיו לגבי הניתוח (סעיף 2)
 - ה. מה חשוב לו לדעת
- 4: **תכנן** את הכנת הילד לניתוח בהתייחס לתחומים הבאים:
 - א. הכנה פיזית של הילד
 - ב. הכנת סביבת הילד
 - ג. הכנה נפשית של הילד (על פי נתונים שאספת בסעיף 3)
 - ד. הקוד האתי
 - ה. הנתונים מהספרות (בסעיף מס' 2)
5. קרא את נוהלי המחלקה לגבי הכנת ילד לניתוח וברר את הפערים בין תכניתך לנוהל.
6. צפה ותעד את תהליך הכנתו של הילד לניתוח – הכנה פיזית ונפשית. ברר מהם הפערים בין התהליך בו צפית לתכניתך ולנוהל המחלקתי.
7. **עשה רפלקציה** על החוויות שחווית במהלך ההדרכה
8. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.
9. הצג הבנותיך למדריך או לקבוצה.

קבלת ילד מחדר ניתוח

מטרה

הכרת נוהלי קבלת ילד מניתוח ויישומם.

הכנה מקדימה

קריאה מקדימה:

1. תהליך קבלה מחדר ניתוח
2. סטנדרטים ונוהלים מחלקתיים או מוסדיים

הנחיות

1. בחר בעזרת המדריך ילד העומד לעבור ניתוח
2. בדוק בספרות:
 - ז. מטרת הניתוח
 - ח. מהלך הניתוח ושלביו
 - ט. הטיפול התרופתי הניתן ותופעות הלוואי הצפויות בעקבות הטיפול התרופתי
 - י. המערכות המעורבות ומושפעות מהניתוח
 - יא. סיבוכי הניתוח
 - יב. מעקב לאחר הניתוח
3. אסוף נתונים לגבי הילד:
 - ו. רגישות לתרופות
 - ז. מצב גופני
 - ח. מצב מנטאלי
 - ט. מידת ידיעותיו את הנתונים בסעיף 2
- 5: תכנן את הכנת הילד לניתוח בהתייחס לתחומים הבאים:
 - ו. הכנה פיזית של הילד
 - ז. הכנת סביבת הילד
 - ח. הכנה נפשית של הילד (על פי נתונים שאספת בסעיף 3)
 - ט. הקוד האתי
 - י. הנתונים מהספרות (בסעיף מס' 2)
1. כתוב את הקבלה מניתוח בצורת נוהל עבודה לצוות והצג למדריך, תוך מתן רציונל להליך.
2. לוזה את הילד לניתוח ותעד את תהליך קבלתו לחדר ניתוח, מהלך הניתוח, תהליך קבלתו לחדר התאוששות / התעוררות, המעקב שם ועד לשחרורו למחלקה. רשום לעצמך הסברים לטיפול שקיבל.
3. קבל את הילד למחלקה עפ"י התכנון שתכננת ביחד עם המדריך.
4. סכם את תהליך הקבלה שבצעת בהשוואה לנוהל קבלת ילד במחלקה, והצג למדריך.
5. עשה רפלקציה על החוויות שחווית במהלך ההדרכה
13. סכם לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

הכנת ילד לבדיקה פולשנית

מטרה:

הכרות עם תהליך הכנת הילד לבדיקות פולשניות.
הבנת הסיכונים של הבדיקות.

הכנה מקדימה:

קריאה מקדימה:

1. תהליך ביצוע הבדיקה – בספרות.
2. סטנדרטים ונהלים מחלקתיים או מוסדיים.
3. עקרונות הדרכת ילדים.

הנחיות:

1. **בחר** בעזרת המדריך ילד העומד לעבור בדיקה פולשנית
2. **בדוק** בספרות:
 - א. מטרת הבדיקה, ב. מהלך הבדיקה ושלביה, ג. הטיפול התרופתי הניתן ותופעות הלוואי הצפויות בעקבות הטיפול התרופתי, ד. המערכות המעורבות ומושפעות מהבדיקה, ה. סיבוכי הבדיקה, ו. מעקב לאחר הבדיקה.
3. **אסוף נתונים** לגבי הילד ובני משפחתו:
 - א. הבעיות הרפואיות והסימפטומים מהם הילד סובל והקשר לבדיקה, ב. רגישות לתרופות, ג. מצב גופני, ד. מצב מנטאלי, ה. מידת ידיעותיהם את הנתונים בסעיף 2, ו. חששותיהם לגבי הבדיקה.
4. **תכנן** את הכנת הילד לבדיקה הפולשנית בהתייחס לתחומים הבאים:
 - א. הכנה נפשית של הילד ובני משפחתו (על פי נתונים שאספת בסעיף 3), ב. הכנה פיזית של הילד, ג. הכנת סביבת הילד, ד. שיתוף הילד במהלך הבדיקה, ה. הנתונים מהספרות (בסעיף מס' 2).
5. **כתוב** את ההכנה בצורת נוהל עבודה לצוות.
6. **השווה** את הנוהל שכתבת לנוהל הקיים במחלקה, ולנוהלים שכתבו חבריך.
7. **הצג** את עיקרי הדברים בפני אחיות במחלקה / המדריך / אחות אחראית / דיון קליני.

הדרכת הילד ומשפחתו לבדיקה פולשנית

8. **ברר** מה הם מעוניינים לדעת לגבי הבדיקה, ומה עמדתם לגביה.
9. **ברר** מה היה תהליך ההחתמה.
10. **תכנן** תכנית ההדרכה לילד ובני משפחתו בהתייחס לעקרונות הדרכת ילדים.
11. **בנה** את תכנית ההדרכה באמצעים יצירתיים שונים (חוברת הדרכה, פוסטרים, דף מידע ועוד). הצג את התכנית למדריך.
12. **הדריך** את ילד ובני משפחתו עפ"י התכנית שבנית.
13. **העריך** את ההדרכה – מה הבינו המודרכים.
14. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.

נקזים לאחר ניתוח/פרוצדורה פולשנית

מטרות

1. הכרות עם סוגי הנקזים השונים
2. זיהוי מטרות השימוש בנקזים השונים
3. שימוש בנקזים כאמצעי מעקב אחר קצב הריפוי ואיתור סיבוכים מרכזיים

הכנה מקדימה

קריאה מקדימה:
נקזים

הנחיות

1. **בחר** בעזרת המדריך ילד ולו נקז לאחר ניתוח או התערבות פולשנית ועקוב אחריו במשך מספר ימים עוקבים
2. **בדוק** מה מטרת הנקז - על סמך קריאה בספרות והסבר של איש צוות מטפל
3. **ראיין** את הילד ובדוק:
 - א. מה הוא יודע על מטרות הנקז והטיפול בו
 - ב. מה הוסבר לו, האם עולה צורך להסבר נוסף
 - ג. כיצד הוא מתמודד עם הטיפול בנקז - כאב, מראה, סטריליות, מגבלה פיזית ועוד
 - ד. כיצד ניתן לשמור על פרטיותו של הילד עם הנקז
4. **עקוב** אחר הנקז במהלך הימים בהתייחס למדדים הבאים:
 - א. כמות ההפרשה - התייחס לכמות יומית ואם ניתן, גם לכמות בנקודות זמן שונות לאורך היום
 - ב. תכונות ההפרשה - צבע, מרקם, צמיגות
 - ג. סימנים חיוניים
 - ד. מראה העור באזור חדירת הנקז
 - ה. חשוב על פרמטרים נוספים (שניים לפחות) אשר יש להתייחס אליהם במעקב אחר הנקז. נמק תשובותיך
 - י. קשר בין כל המדדים שבדקת בהסברים שאתה נותן
5. **סכם** את ממצאיך בכתב וציין:
 - א. האם הממצאים אשר מצאת בסעיף 4 הם פיזיולוגיים או פתולוגיים. נמק את תשובתך
 - ב. במידה והחלטת שהמצב הוא פיזיולוגי - תאר מצב פתולוגי שעשוי היה להתפתח ומהו הגורם למצב
6. **סכם** לעצמך לאיזה מושגים ממילון התכנים הקליניים נחשפת. הסבר באיזה אופן וכיצד הם קשורים למושגים אחרים שאתה מכיר.